

Ispanyada Bilbao dün bombardıman edildi; şehir yanıyor.

YIL:
19-2
SAYI:
6723-
663

KURUN

ISTANBUL
PAZAR
27
EYLUL
1936

Parasız muayene kuponu

Bu kupondan yedisini biriktiren okuyucumuz KURUN doktoruna kendini parasız muayene ettirebilir.

Paramız Kıymetinden Düşürülmiyecek

Amerikalılarla ve İngilizlerle anlaşan ve onlarla müşterek bir beyanname neşreden

Fransızlar Frangı şu gaye ile düşürdüler:

Leon Blum, memleketinin dış ticaretini canlandırmak, işsizlere iş bulmak istiyor.

Bu, aynı zamanda milletler arası döviz meselesinin haline doğru bir adımdır

Kontenjanlar ve paranın kontrolü sistemi her yerde gevşetilmek isteniyor

Fransa hükümeti parlamento yarın sabah fevkalâde bir toplantıya çağırdı. Bu toplantıdan maksat Fransız frangının kıymetinde dörtte birle üçte bir nisbeti arasında bir devalüasyon yapmak için hazırlanmış olan kanun lâyhalarını tasdik ettirmektir. Fakat Leon Blum hükümetinin bu teşebbüsü birdenbire verilmiş bir karar eseri değildir. Daha evvelden Fransa ile İngiltere ve Amerika arasında üç ay devam eden çok gizli müzakereler geçmiştir. Bu üç devlet döviz ve nakit işlerinde müşterek surette hareket etmek üzere anlaşmışlardır.

İşte bütün Avrupa borsalarında adeta bir panik havası uyandıran hadise bu anlaşmanın neticesidir.

Fransada Leon Blum hükümeti iş başına geçtiği vakit Fransız frangının düşürüleceği rivayeti de ortaya çıkmıştı. Fakat o zaman Leon Blum ile arkadaşları bu türlü rivayetleri şiddetle tekdiz etmişlerdi. Bu tekdizin samimi olmadığı, tekdizin hedefi daha ziyade muntazam bir program tat-

ASIM US

(Sonu: Sa. 6 Sül. 1)

Bir mütehasşsın tetkikleri

Frangın düşmesi

Devlet ve tüccarların işlerine nasıl tesirler yapar?

(2 inci sayfamızda okuyunuz)

Atatürk

Bay Şevki Behmene imzalı bir fotoğrafını hediye etti

Belgrad, 26 (Radyo) — Türkiye Cumur reisi Atatürk Yugoslav nazırlarından Bay Şevki Behmene gümüş çerçiveli ve üzerinde isminin baş harfi yazılı imzalı bir fotoğrafını hediye etmiştir.

Bu hediye Türkiye'nin Yugoslav sefiri Bay Haydar ve baş kâtip Bay Şefkati nazıra götürüp vermişlerdir.

Dil Bayramı

Dil Bayramının dünkü kutlanma törenine dair yazı 7 nci sayfamızda

Dün Sofyadan İstanbul'a bir saat bir çeyrekte büyük bir isticalle gelen Riketin son resmi ve geldiği taryjre

Ecnebi sermayedarlar Birbiri ardınca Türkiyeye geliyorlar!

Meşhur imtiyazcı Riketin arkadaşı Amerikalı müteahhitle muharririmizin konuştuğları...

Hindistana gidip Ankaraya dönecekler

Riketin garip bir huyu:

Fransızca söyliyene İngilizce cevap verir, İngilizce konuşana Fransızca söyler. İkisini bilene: "Bir şeyden malûmatım yok!.. Der...." (Yazısı 2 inci sahifede)

London'a dönen sermayedar Baldvin Veb

İstanbulda kalan sermayedar Somervil

HABEŞİSTANDA Yeniden harp!

İmparatorun damadı 30000 muharibin başında olarak harekete geçmiş

(Yazısı 2 inci sahifede)

Resmî tebliğ

Ankara, 26 (A.A.) — Başvekâlet-ten 26.9.1936 tarihiyle tebliğ edilmiştir:

1 — Yabancı dövizlerin kıymeti üzerinde yeni tahavvüller vuku bulursa hükümet, Türk lirasının kıymetinde bu tahavvüllere tabi olarak bir tenezzül yapmamaya karar vermiştir.

2 — Hükümet, Türk lirasının bugünkü kıymeti, memleketin iktisadi ve malî ihtiyaçlarına en iyi tekabül ettiği kanaatinde dir.

3 — Türk lirası, altına tahvil olunabilir dövizlere izafeten altına nazaran şimdiye kadar filli olarak kazanmış olduğu müstakar kıymeti muhafaza edecektir.

4 — Bu esas dahilinde, Türk lirasının diğer dövizlere nazaran kıymet nisbetlerini Merkez Bankası vakit vakit hesap ve ilân edecektir.

Açık havada çift süren mahkûmlar

İmralı adasındaki mahkûmlar

Müstahsil bir unsur haline gelerek hapisten çıkacaklar

Eskiden suç işleyip hapisaneye düşenler karanlık hücrelerde rutubetli izbelerde ayaklarına zincirler vurularak senelerce yatırılır, bu suretle ıslahı hâl etmeleri ümit edilirdi.

Sihhi şartların hepsinden mahrum olan bu yerlerden suçlular ekseriyetle hasta çıkarlardı.

Son zamanlarda hapisanelerden zincirler kalktıysa da buraları birer tembelhane ve ahlâk bozucu muhit olmuştu. Cumhuriyet hükümeti, bir suç işleyip de hapisaneye düşenlerin, mah-

kûmiyet müddetlerini faydalı bir şekilde geçirmek ve bunları müstahsil bir unsur haline getirmek için hapisaneleri ıslah etmiş, yeni müesseselerde atelyeler vücuda getirmiş, son olarak da İmralı adasında asri bir hapisane yapmıştır.

Modern bir müessese olan bu hapisanedeki mahkûmları evvelki gün Adliye Vekili Şükrü Saracoğlu gözden geçirmiş, çalışmalarını tetkik etmiştir. Buna ait entressan bir yazıyı 4 üncü sayfamızda bulacaksınız.

Bisikletçilerimiz dün birinciliği kazandılar

ikinci güreş ve eskrim karşılaşmaları nasıl oldu?

İlk müsabakada Sovyet futbol takımı sahaya çıkıyor

Romanyalı boksör bugün Yorgos'la dövüşüyor

(Yazıları 5 nci sayıfada)

Alkazardaki âsiler fırtınadan istifade edip bir huruç hareketi yaptılar

Barselondaki İtalyan konsolosu ve âsi kumandan Mola'nın kızkardeşi Madritte tevkif edildi

Ecnebi sermayedarlar Birbiri ardınca Türkiyeye geliyorlar!

Büyük İngiliz sermayedarları grubunu temsil eden ve Habeşistanın bütün petrollerinin imtiyazını almakla tanınmış İngiliz iş adamı Vilyam Riket bu sene ikinci defa olarak dün şehrimize gelmiş, Perapalasta oteline inmiştir.

İngiliz iş adamı Riketle gene büyük işler yapmakla tanınmış meşhur Amerikalı müteahhit Şmit de gelmiştir.

Her iki iş adamı da dün buraya gelmeden bir saat on beş dakika evvel Sofyada bulunuyorlardı. Oradan dünyanın en seri tayyarelerinden biri ile hareket ederek saatte 300 kilometreyi aşan bir hızla şimdiye kadar görülmedik kısa bir zamanda buraya gelmişlerdir.

Riket dün Perapalasta şehrimizden bazı şahsiyetlerle görüşmüş ve görüşme saatlerce sürmüştür.

Dün biraz Amerikalı müteahhit Şmit ile Perapalasta otelinin methalinde şöylece konuşuk:

— İstanbulu ziyaretinizin sebebi ne olabilir?

— Ehemmiyetli bir şey yok. Biz sadece buradan geçiyoruz. Bunun neresi manidardır?

— Mister Rikete refakat etmiş olmanız işi manidar bir hale koyduğu gibi ehemmiyetli de gösteriyor?

— Ben Mister Rikete refakat etmiyorum, o bana refakat ediyor.

— Ankaraya gidecek misiniz?

— Hayır. Buradan doğrudan ayrılıyor.

— Hangi istikamete?

— Hindistana.

— İrana uğrayacak mısınız?

— Hayır.

Kendisinden bu kadar çok bahsedilen ve gazetecilerle de temastan mümkün olduğu kadar çekinen Riket'in, ne şekilde bir adam olduğunu bilmem karilerimiz merak etmiş midir?

Onun gazetelerde çıkan resmi her halde bir kaç yıl evveline aittir. Orta boylu, ekseriyetle pöti kare kumaştan bir elbise giyen, tek gözlüğü boynundan bir iple sallayan mütemadiyen karnını döven, kumral rengindeki saçları dalgak ve bir İngilizden ziyade Fransız andran, zekâsını yüzünden belli eden bir adamdır.

Kendisine İngilizce hitap edenlere bazan Fransızca cevap verir. Fransızca konuşanlara İngilizce... Her iki dil bilenlere "Şimdilik söyleyecek bir şey olmadı", mukabelesinde bulunur.

Riket'in bu defa da buraya bir iş için değil, sadece yolculuk dolayısıyla geldiğini söylüyorlar. Fakat Riket bilhassa petrol madenlerini işletmek hususunda işler görmüştür.

Memleketimizde petrol araştırmaları yapılmakta olması, Riket'in ihtisası dahilinde bir iş zemini teşkil etmektedir. Bununla beraber, diğer İngiliz sermayedarlarının sınaî tesisat hususunda Ankarada yapacakları tekliflere, Riket'in de bir diğer sermayedar grubunu temsilen iştirak edeceğine çok ihtimal veriliyor.

Ancak Riket ve beraberindeki Amerikalı müteahhit bu sabah şehrimizden tayyare ile hareket ederek Bağdat yolu ile Hindistana gideceklerdir.

Oradan dönüşlerinde Ankaraya geleceklerdir.

SERMAYEDARLARDAN BİRİ LONDRA'YA DÖNDÜ

Şehrimize evvelki gün gelmiş olan İngiliz sermayedarlarından Baldwin Veb dün akşam alelacele Londraya gitmiştir. Arkadaşı Simervil şehrimizde bulunmaktadır.

EVVELKİ GÜN GELEN İNGİLİZ GAZETECİSİ

Şehrimizde bulunan İngilizce "Mali

Faik Kurtoğlu

Türk - İngiliz İktisadî Münasebetlerine dair beyanatta bulundu

Londrada yeni Türk - İngiliz ticaret anlaşmasını imzalayanlardan İktisat Vekâleti müsteşarı Faik Kurt oğlu İngilizce "The Financial Times", gazetesine beyanatta bulunmuştur.

Türkiye - İngiltere arasındaki iktisadî münasebetlerin inkişafına çok yarım olacak olan yeni anlaşmadan bahseden Faik Kurtoğlu, İngiliz gazetesine yeni beş senelik planını da anlatmıştır.

Yeni ticaret muahedesinin İngiltereye eskisinden daha fazla istifade ler temin ettiğini söyleyen iktisat müsteşarımız bu meyanda demiştir ki:

— "Türkiyenin siyasi gayesi sulh; harbe meydan vermemek üzere beynelmilel siyasi teşriki mesaidir. Türkiyenin istihsal kabiliyeti git-tikçe artmaktadır. Onun için iştirak kabiliyeti de o nisbette artıyor. Türkiye daha fazla mal almak için daha fazla istihsalde bulunmak gayesini istihdaf ediyor. Böylece memlekette başlıca sanayi kurmak ve zirai mahsulleri modernize etmek emelindedir.

Yeni anlaşmaya göre, her iki memleket arasında ticaret ümitleri çok kuvvetlidir. Türkiyenin İngiliz ihracat mallarına ihtiyaçları vardır. İngiltere de Türkiyenin ihracat mallarına muhtaçtır. Yeni tediyeye sistemi de İngiliz ihracatçıların menfaatinde, Bundan sonra Londra maden ve kereste için tabii bir piyasa olacak ve Türkiye makine ve diğer endüstri eşyası satın alacaktır.

Netice itibarile iki memleket arasındaki ticaret, şimdi 2,000,000 sterlinden biraz yukarıdır.

Her iki tarafın iş muhiti, vaziyetin ticari imkânlarla alakadar olursa, bu yekûn kolaylıkla senede 5,000,000 sterline çıkabilir.

Bundan başka Türkiye hükümeti ile İngiltere hükümeti arasındaki dostane münasebat, her hangi umulmadık güçlükleri de kolaylıkla izale edecektir."

Habeşistanda yeniden harp!

Uluslar kurumunun Habeş muhahhaslarına hâlâ mevki vermesi üzerine, İtalyanların mütebaki Habeş memleketlerini fethetmeye kadar verdikleri yazılmıştır.

Bu gece şöyle bir telgraf alınmıştır:

Portsaît, 26 — (A.A.) — Reuter ajansı muhabiri bildiriyor:

Garbi Habeşistan hükümetinin Gore üzerine yürümekte olan İtalyan kuvvetlerini tevkif için bir mukabil hücum yapılmasını emrettiği rivayet olunuyor.

Negüsün damadı Ras Desta ile Ras Kassanın oğlu Ras Aberra otuz bin muharibin başında olarak bu mukabil taarruzu idare etmekte imişler.

Taymis,, gazetesi hususî muhabiri Smiloviç dün akşamki ekspresle Ankaraya gitmiştir.

Berlin, 26 (Radyo) — Alkazarda mahsur bulunan nasyonalistler, havanın fırtınalı olmasından istifade ederek bir huruç hareketi yapmışlar ve mağazaları yağma ederek kendilerine lazım olan yiyecekleri alıp tekrar kaleye çekilmişlerdir.

Toledonun yakında düşeceği tahmin ediliyor.

Asilerin başkumandanı Molanın kız kardeşi Trojariya Madritte tevkif edilmiştir.

Paris, 26 (A.A.) — Maten gazetesinin haber verdiğine göre, Barselondaki İtalyan konsolosu bu şehirde tevkif edilmiştir.

SABIK KRAL ALFONS CEBELÜTTARIKTA!

Paris, 26 (A.A.) — Cebelüttarıktan bildirildiğine göre, sabık kral 13 üncü Alfons, İtalyadan Cebelüttarıka gelen (Rex) gemisile bu şehre gelmiştir.

Cebelüttarik, 26 (A.A.) — Rex vapurunun rıhtıma muvasalatı zamanında vapurda eski kral Alfonsun bulunduğu hakkında çıkan sayıalar dolayısıyla krallık taraftarı bir çok gruplar rıhtımda toplanmış bulunuyorlardı. Fakat bu sayıyanın aslı yoktu ve kral Rex vapurunda bulunmuyordu.

Londra, 26 (A.A.) — Cebelüttarıkta demirli bulunan bir İngiliz harp gemisi, nasyonalistlerin ateşinden kaçarak İngiliz kara sularına girmiş olan "Almicante Ferendia", adlı kızıl torpito çekerine ateş etmek mecburiyetinde kalmıştır.

ASİLER BILBAOYU TOPA TUTTULAR

Bilbao, 26 (A.A.) — Havas muhahbirinin bildirdiğine göre, asiler dün sabah saat dokuzdan on bire kadar Bilbao şehrinin zorlu bir top ateşine tutmuşlardır. Bu tabirde sekiz tane de tayyare iştirak etmiştir. Bir çok ölü ve yaralı vardır.

Cenevre, 26 (A.A.) — İspanya dış bakanı Bay Del Vayo, Bay Azananın Madritti terketmesi ihtimaline dair olan bütün sayıaları kat'i surette tekzip etmiştir.

İNGİLTERE KONSOLOSHANESİ HASARA UGRADI

Bilbao 26 (A.A.) — Dün asilerin tayyareleri tarafından içinde büyük bir panik hüküm sürmekte olan şehrin ikinci defa bombardımanı esnasında İngiltere konsoloshanesi hasara uğramıştır.

Ölenlerin sayısı henüz malûm değildir. Bir çok kadın ve çocuk cesedi sokaklarda yatmaktadır.

BILBAO ŞEHRINE VERİLEN MÜHLET BİTTİ

Seville, 26 (A.A.) — General Molanın kuvvetleri, bazı sevkulceş noktalarında maada ciddi mukavemet görmeksizin Bilbao üzerine yürümektedirler.

Şehrin teslim olması için general Molanın vermiş olduğu mühlet dün bitmiştir. General Mola şehrin, kayıtsız şartsız teslim olmasını istemektedir.

Toleytelede, Alkazarda barınmış bulunan harbiye talebesi, kasrın mahzenlerinde elân mukavemet göstermektedirler. Bunlarda kendileriyle birlikte bulunan kadınlarla çocukları serbest bırakmışlardır.

Hendaye, 26 (A.A.) — Asilerin işgalindeki havaliyi gezen Reuter muhabirile diğer bitaraf müşahitlerin tahminine göre asilerin dahi li harpten muzaffer çıkarılarsa faşist ve muhafazakâr kralcıların iktidarı ele geçirmek için birbirlerine girmeleri muhtemeldir.

Bu sırada ordu bu iki taraf arasında bir nevi muvazene tesis etmek suretile icrayı hükümete çalışacaktır.

TOLEDOYA DOĞRU ...

Talevera de la Reina, 26 (A.A.) — Havasın hususî muhabiri bildiriyor: Madrit batı ve cenup cephelerine kıtaat, her türlü mukavemeti kırarak Toledo'ya doğru ilerlemektedir.

Kaymakam Kastejon, dün akşam

Bir mütehasısın tetkikleri:

Frangın düşmesi

Devletin ve tüccarların işlerine nasıl tesirler yapabilir?

Frangın düşmesi ticaret hayatımızda nasıl bir tesir yapar?

Frangın düşmesinden dolayı mal ismarlamış olan ithalâtçı tüccarlar kazanır. Çünkü malları geldiği zaman Türk parası ile frangı daha ucuz tedarik edebilecekler ve borçlarını ödiyeceklerdir. Buna mukabil malların bedelini Fransız frangi ile alan ihracat tüccarları zarar eder. Fakat bugünkü ticaretimiz daha ziyade klering sistemi üzerinde cereyan ettiği için vaziyeti bu noktadan mütelea etmek lazım gelir.

Piyasada salâhiyetli iş adamlarının bu husustaki mütealemlerini sorduk. Biz şu cevabı verdiler:

— Klering hesaplarında ecnebi memleketler bugünkü vaziyete göre daima Türkiyeden alacaktır. Bu alacak Türkiyeye o memleketlerden ithal edilen malların bedellerinden müterakimdir. Bu bedeli ödiyen Türkiye ithalâtçılarıdır. Türk ithalâtçısı malını gümrükten çıkarmak için parasını evvelâ Merkez Bankasına yatırmağa mecburdur. İthalât fakturaları daima satıcı memleketin parasile tanzim edildiğine göre Merkez Bankası Türk lirası mukabilini tahsil ederken günün kurunu esas ittihaz ediyor. Bu suretle biriken Türk paraları satıcı memleketlerin kendi parası üzerinden alacağına tekbül etmek icap ediyor. Bu iki cins para hesabının mütevazi şekilde yürümesi neticesinde bir teadül vasatısı oluyor. Bu suretle teşekkül eden alacaklar Türkiyeden yapılacak ihracat bedellerinin tediyesine tahsis edilmiştir. Türk ihracatçısı satış teahhüdüne girerken alıcı memleketin parası ile fiat tesbit etmeğe mecburdur. Bu fiatı tesbit ederken az çok mutazarır olan klering kuruna istinat ederek hesap yürütür. İhracat malları satış ekülünden daima bir iki bazan üç ay sonra sevk ve teslim edilmesi müteamel olduğu ve malın teslimi ve bir takım klering formalitelerinin ikmalı de ayrıca bir zamana mütevakıf bulunduğu için bu suretle geçecek uzun zaman zarfında ecnebi parasının muhtemel devaliasyonundan müteessir olmaması lâzım gelir.

"Halbuki Merkez Bankası ihracat tacirlerinin bu haklı endişesini tatmin edici bir prensip kabul etmiş değildir.

Bankanın prensipine göre paramın hassul kuru ne olursa olsun tediyeye günündeki kura istinat ederek tediyeye yapılmaktadır. Son İspanya hadisesinin sonra oraya faraza bir lira (4,20) peçeta hesabı ile mal satmış olan Türk ihracatçıların paralarını İspanya parasının yüzde otuz, kırk nisbetinde kayıptını kaybetmesi üzerine günün kurunu yani (4,20) peçetaya mukabil 1 lira 60 kuruş tediyeye etmeği prensip muktezası adettmiştir. Bu yüzden oraya ihracat yapmış olan tüccarlar emmayelerinin yarısını kaybettirecek vaziyet ihdas etmiştir."

"İşte bu hali nazarı dikkate alarak İktisat Vekâleti yalnız bu hadiseyi münhasır olmak üzere verdiği bir karar ile Merkez Bankasında müterakim paraları hangi kur üzerine hesap edilmiş ise o kadar ihracatçılara yapılacak tediyeye de aynı kur üzerine yapılmasını kabul etmiştir. İhracat tacirleri her an memleket ile olan alış verişlerinde bu tehlikeye maruzdurlar. Buna göre İspanya hakkında kabul edilen kararın umumî bir prensip olarak kabul edilmesi lâzımdır."

***

Frangın düşmesi devlet işleri bakımından dikkate değer bir hadisedir.

Çünkü devlet, frank ile tediyeye edilecek üzere bir takım taahhütlere girişmiş olabilir. Tabiidir ki devlet, bu taahhütler dolayısıyla istifade edebilecekleri. Çünkü taahhüdünü daha ucuz tedarik edilebilecek bir döviz ile ödiyecektir.

Sonra Dünyu umumiyenin tediyeye noktasından da frangın düşmesi mühtemelen bir hadisedir. Harici borçlarımızın mühtemelen bir kısmı frank ile ödenmek esasına göre mukavelelere bağlanmıştır. Bu itibarla gene devlet hazinesinin tediyeye ta istifade etmesi tabiidir.

Malumdur ki her yıl hükümetin ödeme mecbur olduğu Dünyu umumiyenin miktarı altı yüz bin altın miktarındadır. Fakat bunun yarısı geçen yıl yapılan anlaşma mucibince memleket ihracat eşyası ile ödenir. Bundan başka İstanbul ve İzmir limanlarının, ecnebi şirketlerden alınan demiryollarının tasvirleri vardır. Bunların mühim bir kısmı da gene frank ile ödenmektedir.

Lokarno anlaşmasının karşılaştığı müşküller

Le Journal'den:

Bir müzakereyi bir iyi neticeye bağlamak için yapılacak ilk iş başlamak. Lokarno meselesi için bunu B. Eden yapmış bulunuyor.

B. Eden'in verdiği muhtıra üzerine alınacak ilk netice Almanyanın ve İtalyanın kafalarının içinde ne var, onu öğrenmek olacaktır. Bu iki devlet de, 23 temmuzdaki Lokarno konferansına iştirak etmemiştir.

Bazıları, ne İtalyanın, ne de Almanyanın bir anlaşmaya vasil olmak istemediklerini ve arzularının, vakit kazanarak, bulanık suda balık avlamak olduğunu söylüyorlar.

Bazıları da Fransız - Sovyet misakı karşısında Lokarno meselesinin bir anlaşmaya vasil olamayacağını düşünüyorlar.

Doğrusu iyi bir buluş bu! 1925 Lokarnosu da en büyük manileri Şarkta bulamış mıydı? O zaman en büyük güçlük Fransanın Prag ve Varşova ile olan tedafii anlaşmaların Alman yaya kabul ettirmek olmuştur.

Bugünkü vaziyet de buna benziyor. Fakat daha nazik: Çünkü, işe Sovyetlerin karışması yalnız kuvvet muvazenesini bozmakla kalmadı, araya ihtilâl propogandası âmilini de soktu.

Muhakkak olan bir şey var: Her-

Toledonun 16 kilometre yakınına varmıştır.

Titulesko öldürüleceğini biliyor muş

Tituleskonun bugün zir zehirleme yüzünden hasta yattığı söyleniyor. Romanyanın eski hariciye nazırı geçen şubat ayında da, Calais - Paris treninde bir suikast atlatmıştı.

Titulesko bu vakayı anlatırken şöyle derdi:

— Suikast son senelerde dört kişiye yapıldı: Avusturya başvekil Dollfus, Yugoslavya kralı Aleksandr böyle bir hadiseye kurban gittiler. Bulgar kralı Boris ile ben kurultulmuş bulunuyoruz. Fakat bir gün aynı akibete uğramayacağımızı pek zannetmiyorum.

Titulesko vasiyetnamesini bundan iki sene evvel hazırlamıştı. Bu vasiyetname ile böcek koleksiyonunu bir arkadaşına bırakmaktadır.

TÜRK — İTALYAN TİCARET ANLAŞMASI

Ankara, 25 (Telefonla) — Son defa üç ay müddetle uzatılan Türk - İtalyan ticaret anlaşmasının müddeti bitmek üzeredir. Yeni anlaşma için yakında müzakerelere başlanacaktır.

kese müsait bir iş beraberliği ortaya konulabilirse neticeye vasil olunacaktır. Avrupanın yeni nizamı yalnız bu şart altında mümkündür.

Ankara - Bükreş

26

Yazan: Sadri ERTEM

iki seneden fazla yanan
bir petrol kuyusuKralın sayfiyesine iki saat mesafede
beliren parlak ve korkunç alevler

Antuvan Ziskanın petrol için Gizli Harpler adlı eserinden Moreni petrol hakkındaki şu pasajı okuyunuz:

"1906 senesindenberi, Romanyada, Galicyada ve Rusyada mühim kuyular satın alınmış olan Avrupa petrol ittifakı "Union Petrolifere Europeenne", ismindeki Alman petrol tröstlerinin menfaatlerini müttefiklere peşkeş çeken Versay muahedesinden sonra, Polesti civarındaki zengin petrol arazisi dahi Amerika - İngiltere mücahadesine sahne olmuştur. Burada da entrikalar, imtiyaz patırdıları, malî mücadele aldı yürüdü.

Deterding ve Shell'in kuyularının yanında Amerikalıların petrol menbaları vardı.

1929 mayısında, İngilizler Morinide 160 numaralı kuyuyu açtılar, 1600 metre derinliğe kadar kazıldığı zaman - ki bu derinlik Romanyada açılan kuyuların derinliği arasında en fazlasıdır - kuyudan müthiş bir kuvvetle, koca bir petrol sütünü fıskırdı ve havaya taş ve toprak yağmurları savurduktan sonra, petrol halinde tekrar yere akmağa başladı. Bu sırada, kuyunun etrafındaki madenî iskeleye çarpan bir çakmak taşının çıkardığı kıvılcım, bir an içinde petrol buharlarını tutuşturdu. Kuyu alev içinde kaldı. Ve bu ateş, adeta bir körükle üfleniyormuş gibi aynı kuvvet ve şiddetle tam iki seneden fazla yandı.

Kuyunun ağzındaki gaz tazyiki 25 atmosferdi. Kuyunun içinde, petrolün tazyiki 200 atmosfer tahmin ediliyordu. Homurdana homurdana fıskıran bu alev ve duman sütünü yerleri sarıyıp ve kuyudan dışarı kafa büyüklüğünde kızgın taşlar fırlatıyordu.

Moreni, kralın sayfiyesi olan Sina-yaya iki saat mesafede geniş bir ovadır. Bu ova petrol kuyuları, petrol gölcükleri ve tahta barakalarla doludur. Her tarafı dumanla kaplı olan bu ovada insanlar, heyillâya, ark lâmbaları ateş böceğine benziyor, yerden fıskıran bu yüz metre irtifandaki petrol lâmbasının korkunç, parlak, penbe beyaz alevi bütün civara feerik bir ışık saçıyordu.

Ateş o kadar büyüktü ki, üst kısmından söndürmek imkânı bulunamadı. Başka çarelere baş vurmamak lüzumu hasıl oldu. Aylarca, hattâ bir seneden fazla müddet hiç bir netice alınmadı.

Moreni ahalişi, alevin homurtusuna zeminin sarsıntısına ve ebedî ışığa alıştı. Fakat çehreler, üzüntü ve acı ile buruşmağa başladı. Ateş süratle söndürülmediği takdirde, bütün petrol sahası mahvolacak, diğer kuyular petrol vermek kabiliyetini kaybedecekti. Her gün 2 ilâ 3 milyon metre mik'abı buhar fıskırıyor; ve bundan her gün elde edilmesi lâzım gelen bir milyon ley kıymetinde 3 yüz bin kilogram benzin de beraber mahvoluyordu. Herşey yanıyor.

Yangın başlayalı bir buçuk sene olmuştu. Yerin derinliklerindeki petrol mevcudu sonsuz, gibi görünüyordu, İngiliz mühendisleri artık yangını söndürmekten ümidi kesiyorlardı.

Rakip firmaların yavaş yavaş kefi kaçamağa başlamıştı. Çünkü civardaki kuyuların verimi azaldı. Buhar tazyikini başka istikamete sevk etmek üzere toprağın altından kuyuya kadar giden derin galeriler açtılar. Kuyuyu kaplayan demir boruyu hususî aletlerle keserek mecrayı değiştirdiler. Galerilerde çalışmak dayanılmaz bir azaptı. Çirçiplak çalışan amelinin üzerine mütemadiyen su sıkılıyor ve içeriye daima soğuk hava veriliyordu. Birinci galeri iki hafta süren çalışmalarından sonra çöktü.

İkinci bir galeri inşasına başlandı. Fakat toprak mesamatlı olduğu için harice buharlar sızdı, ve bir infilâk oldu. 55 amele ile iki mühendis öldü.

ÜÇÜNCÜ GALERİ DE KAZILIYOR

Yanan kuyunun 24 metre uzağından üçüncü bir galeri kazmağa başladılar. Bu galeri kazıldıkça bir yandan betonla sıvanıyordu. Dört ay bu galerinin inşasına çalışıldı. 60 metre derinliğe kadar kazıldığı vakit demir boruya tesadüf edildi. O zaman boruyu kesmeğe ve mecrayı değiştirmeye mahsus olan aletin yerleştirilmesine başlandı. Bu işi başarmak bir şans meselesi idi. Meydana getirilmesi için aylarca gayret sarfedilmiş, dahiyane bir icat olan bu aleti, kuyunun içine, hususî vinçle getirdiler. Sonda borusu kesildi ve kasılması beraber birden bire ani bir patlama oldu. Yeniden iki mühendis ve üç amele 160 numaralı kuyuda ölüme kavuştular. Aletlerden bir kısmı kurtarıldı.

O zaman madenî kabloların eğelenmiş ve çelik mesnetlerin kaynaklarının sökülmesi olduğu, yani ortada canice bir ihanet bulunduğu farkına varıldı. Bunu yapanın rakip taraf olduğuna şüphe yoktu. Tahkikat iki ay sürdü. Suçluların yakalanması için iki yüz bin ley mükâfatı vadedildi. Üçüncü defa olarak yangının söndürülmesine engel olan şahsın kim olduğu kestirme denebilecek derecede malûm bulunmakla beraber elde delil mevcut değildir. Ancak pek çok zaman sonra yani Morinide (çalısan) memur, rakip tarafa iltihak ettiği vakit hakikat anlaşılabilir. Bu hiyanet hareketini idare eden Frank Hennings isminde bir adamdır. Fotoğrafını ele geçirmeğe muvaffak oldum. Bilâhare bu adamın Yeni Ginede çalışmakta olduğunu öğrendim. Acaba bugünkü ismi nedir? Bunu bilen yok. Hattâ biçiminin ve yüzünün Morinidekinin aynı olduğu bile şüpheli!

160 numaralı kuyuyu kurtarmak için işe baştan başlamak lâzım geldi.

Yangın çoktanberi devam ediyor, Romanya, petrol hazinelerini kaybetmek tehlikesiyle karşı karşıya bulunuyordu. Her gün, koca koca hazineler alev halinde havalara savruluyordu.

Civar kuyuların tazyiki azalmağa başlamıştı bile. Bunun manası, petrolün, sadece fıskıran buharını tesiri altında yukarı doğru yükseleceği yerde tulumlarla sevk edilmesi mecburiyeti demektir. Her gün bir milyon kayboluyor, her gün yeni güçlükler karşısında kalmıyordu.

Nihayet felâket, başka bir şekil aldı. Kuyunun etrafında bir krater hasıl olmağa başladı. Bir an geldi ki yangın kendi kendine söndü zannedildi. Alevler kayboldu. Fakat bir kum yağmuru hasıl oldu. Ve kraterden yeni bir alev denizi fıskırdı. Yanan kuyuya (Moreninin ebedî alevleri) adını verdiler. Yangının sönmeye engel olan şahıs, bu işten vazgeçmeğe mecbur oldu. Çünkü artık bu muazzam petrol sahasının her tarafı baştan başa tehlikeye girmişti. Bu işte menfaati olan Amerikalıların bu yangını memnuniyetle karşıladıkları, her ne kadar açık açık isbat edilmedise bile, tahmin olundu.

O zaman korku başladı. Yangın yerine mütehassıs olarak Schopp ve Kindley isminde iki kişi gönderdiler. Bunlar nihayet tebhuratın tazyikini başka mecraya sevke ve yangını dinamitlerle söndürmeğe muvaffak oldular. Bütün Moreni kendilerini alkışladı.

Petrol mücadelesinde birbirlerini zararlara söken ve hattâ bizzat bu zararlara girmek tehlikesi karşısında kalacak derecede ileri giden rakiplerde, kuduran tabiat unsurlarından han-

Kültür işleri

Orta okullarda
çift tedrisatŞimdiki tedrisatı yalnız
iki mektep yapacak

Lise ve ortaokullar 29 Eylül salı gününü açılacaktır. Şehrimizin orta okul ve lise direktörleri bütün hazırlıklarını bitirmişlerdir. Bu yıl alman tedbirler sayesinde orta tahsil çağına gelmiş olan her çocuk ortaokullara yerleştirilmiştir. Fakat bazı semtlerdeki talebe fazlalığı dolayısıyla buradaki orta okullar çift tedrisat yapmak mecburiyetinde kalmışlardır.

Kültür Bakanlığı çift tedrisat yapacak okulların ders saatlerini gösteren bir cetvel hazırlamış ve bütün vilâyet kültür direktörlüklerine göndermiştir. Bu cetvele nazaran sabah tedrisatı 7,50 de başlayacak 12,15 de bitecektir.

Öğleden sonra da tedrisat yapacak olan ikinci grup 12,30 da derslere başlayacak ve 17 de bitecektir.

Şimdiki şehrimizde yalnız Kumkapı ortaokulüne Üsküdar ortaokulu çift tedrisat yapacaktır.

Yüksek tedrisat
direktörü şehrimizde

Yüksek tedrisat direktörü Bay Cevat dün Ankaradan şehrimize gelmiş ve öğleden önce Güzel San'atlar Akademisine giderek akademinin yeni açılan Şark tezyini san'atlar kürsüsüyle meşgul olmuştur.

Öğleden sonra da Üniversiteye uğrarak hukuk fakültesinin dört yıla çıkarılması işi etrafında rektör Bay Cemil Bilselden bazı izahat almıştır.

Bay Cevat Kültür Bakanla birlikte şehrimizin kültür hareketleriyle meşgul olacaktır.

Üniversite 4 yaşında

Üniversitede derslere 1 birinci teğrinden itibaren başlanacaktır. Bu münasebetle kayıt 30 Eylül akşamı sona ermiş bulunuyor.

Bu yıl Üniversite kuruluşunun dördüncü yılı olduğundan derslere başlanırken bir tören yapılacaktır. Törende bütün yeni ve eski üniversite talebesi hazır bulunacak ve rektör Bay Cemil Bilsel bir söylev verecektir.

TARİH, DİL VE COĞRAFYA FAKÜLTESİNDEKİ DERSLER

Ankara tarih, dil, coğrafya fakültesindeki derslere bu yıl 15 teğrinievvelinden itibaren başlanmasına karar verilmiştir.

Gazi Terbiye enstitüsü de bir teğrinievvelde başlanacaktır.

SİYASAL BİLGİLER MEKTEBİ

Siyasal bilgiler okulunun Ankara'ya nakledileceğini evvelce yazmıştık. Okulun nakil işleri teğrinievvelin ilk haftasında bitmiş olacaktır. Derslere 15 teğrinievvelde başlanacaktır.

KONSERVATUVARDA SEÇME
İMTİHANLARI YARIN

Konservatuvara bu sene girmek üzere yüz kişi müracaat etmiştir. Bunlar arasındaki seçme imtihanı yarın yapılacak, muvaffak olanlar asıl talebe olarak kaydedileceklerdir.

gisinin daha merhametsiz olduğunu tayin etmek güçtür..

Moreni bugün vakta gene Romen petrolculuğunun karakterini muhafaza eder. Tepenin üstünden bakınca birbirine sık Moreni ocakları göze batar. Burada petrolün kokusu genzi yakar.

Kuyuların etrafında durgun sular eski korkunun bir alametidir.

Fakat, bu durgun suların da bir gün rakip kapitalin şeytan zekası tarafından bir casus konatçı gibi kullanılacağı kim temin eder?

(1) Antoine Zischka: Gizli Harpler. Dün ve Yarın tercüme Külliyyatından. Sayfa 132-137

Ecnebi
mütehassıslarMemleketin her tarafında
serbestçe gezebilecekler

Dahiliye vekâleti vilâyet ve belediyelere ecnebi mütehassıslar hakkında yeni bir tamim göndermiştir. Buna göre vilâyet ve belediye hizmetlerinde çalışan ecnebi mütehassıslar diğer ecnebler gibi kayıtlara tabi tutulmayacaklardır. Memlekete girince zabıtaya iki beyanname vereceklerdir. Sonra ellerine birer hüviyet varakası verilecek ve bunlarla memleketin her tarafında serbestçe gezebileceklerdir.

Şehir mütehassısı

Dün Liman mntakasının
alacağı yeni şekli
tetkik etti

Şehir mütehassısı Prost, Liman umum müdürü Raufi Manyas, ve mühendislerden mürekkep bir heyet dün sabah Galataya giderek liman mntakasının alacağı şekli yerinde tetkik etmişlerdir. Tetkike Karaköyden başlamış, liman reisi Prosta etrafı izahat vermiştir.

Liman idaresi tarafından yapılan projeye göre, merkez Rıhtım hanile deniz ticaret müdürlüğü arasındaki kahve ve barakalar kaldırılacak, burası bir meydan haline getirilecektir. Meydanın ortasında bir bahçe ve Atatürkün bir heykeli bulunacak, Merkez Rıhtım hanının köşesinden rıhtım başlayacaktır. Yirmi bir metro genişliğinde olacak rıhtım üzerinde asrî antrepolar inşa edilecektir.

KABATAŞ MEZUNLARININ
SENELİK KONGRESİ

Kabataş lisesi mezunları birliği senelik kongresini Eminönü Halkevinde Kimsesizler kurumu müdürü Bay Kâzım Zaffrin başkanlığında yapmış ve idare heyeti senelik raporunu okumuştur.

Rapor ittifakla kabul edilmiş ve seçim yapılmıştır. Yeni sene idare heyeti reisliğine doktor Bay Süreyya Kadri Gür, genel sekreterliğine Mitat Kunter, muhasipliğe Hüseyin Kırbas, âzalıklara Rüknettin Akbulut, Talât Güreli, Cezmi Kazancıgil, avukat Muzafer seçilmişlerdir.

ŞEHİR TİYATROSU ARTİSTLERİ
GELDİLER

Fuar münasebetiyle İzmir'e giden Şehir tiyatrosu artistleri şehrimize dönmüşlerdir. Önümüzdeki perşembe gecesinde itibaren temsilleri başlanacaktır.

KÜLTÜR BAKANI DÜN
GELDİ

Kültür Bakanı Bay Saffet Arıkan dün Ankaradan şehrimize gelmiştir.

Bay Bakan öğleden önce C. H. P. ne gelerek fırka işleriyle meşgul olmuş ve öğleden sonra da istirahat etmek üzere Park otele gitmiştir.

Bakan şehrimizde bir hafta kadar kalacaktır.

Varyete direktörü — İyi hoş
amma sağ elinde de bir top tut
tabißen pek iyi bir numara olur!.

Polis Haberleri

Sadık hizmetçi

Sandıkta nevar ne yoksa
alıp götürmüş

Beylerbeyinde Küplücede 18 numaralı evde oturan Bayan Sabiha zabıtaya baş vurmuş, hizmetçisi 27 yaşında Aygenin sandıktaki 600 lira kıymetindeki elmas taşlı küpe ile 20 liralık altın kordonunu ve üç adet yüzüğünü çaldığını haber vermiştir.

Zabıta memurları bir kaç saat için de Ayşeyi Hasköyde yakalayarak çaldığı mücevherleri almışlar, sahibine vermişlerdir.

Motosikletle giderken

Kadıköyünde oturan ve Denizyolları matbaasında memur Ali Nazmi ile karısı Zahide, arkadaşlarından Ekrem motosikletle Üsküdar'a giderlerken Haydarpaşa Nümüne hastahanesi önünde bir araba motosiklete çarpmış motördekiler yere yuvarlanarak yaralanmışlardır.

Bunlardan Zahidenin yarası ağır olduğundan hastahaneye kaldırılmıştır.

MERDİVENDEN DÜŞTÜ — Etyemezde 21 numaralı evde oturan Salâhattin'in kızı sekiz yaşında Bedia evin merdiveninden düşmüş, başından ağır surette yaralanarak Cerrahpaşa hastahanesine kaldırılmıştır.

ŞAKALASIRLARKEN — Keserilerde 13 numaralı evde oturan 11 yaşında İbrahim ile üvey kardeşi 6 yaşında Ahmet dün odada şakalaşırken Ahmed'in elindeki kunduracı bıçağı İbrahim'in sağ memesi üzerine saplanmıştı. İbrahim'in feryadına annesi yetişmiş, yaralı çocuk Etfal hastahanesine kaldırılmıştır.

ALTI YAŞINDAKİ KIZA DA TECAVÜZ EDİLİR Mİ? — Beykozda kahvecilik yapan bir adam, müşterilerinden birinin altı yaşındaki kızına tecavüzde bulunmuş, yakalanmıştır.

Kızın yüzünde diş izleri görüldüğünden bunlar raporla tesbit edilmiştir. Ahlâksız adam tevkif edilmiştir.

ÇAYDANLIK DEVRİLİNCE — Şark demiryollarında makasçı Veysel dün atelyede çay kaynatırken çaydanlık devrilmiş, elleriyle ayakları yanmıştır. Veysel Ermeni hastahanesine kaldırılmıştır.

BALIKTAN ZEHİRLENDİ — Kızıltoprakta 49 uncu mektebi tamir eden sıvacı İbrahim dün yediği balıktan zehirlenmiş, hastahaneye kaldırılmıştır.

Yeni Türkiye mektebi

Şişlide Yeni Türkiye mektebinin beşinci yılını kutulamak üzere mektep çocukları tarafından dün Beyoğlu halkevinin temsil salonunda güzel bir müsamere verilmiştir.

Müsamereye istiklâl marşı ile mektep marşlarından sonra mektep direktörü Bayan Seniha Hızalın mektebin hayatı ve hususî mekteplerin hizmeti hakkında bir söylevle başlamıştır.

Bayan direktör, kurduğu mektebin attığı ileri adımları tebrik ederek bir memleket emeli olan emelinin tahakkuku gününde gördüğü müzaheretten dolayı memnuniyetini bildirmiş ve alkışlarla karşılanmıştır.

Müsamere zengin bir programla canlandırılmış ve çocuk velilerinden başka saygınlardan ve kültür bakanlığı ileri gelenlerinden de bir çok zatlar bulunmuştur.

PARTİ KONGRELERİ DEVAM
EDİYOR

Parti ocak kongreleri her tarafta hararetle devam ediyor. Çarşamba günü kongreler bitecek, ve birinci teğrinin on beşinden itibaren nahiye kongreleri başlayacaktır.

Kaza kongreleri ile vilâyet kongresi birinci kânunun on beşine kadar bitirilmiş olacaktır.

Hergün bir hikâye BOZULAN PLÂN!

Alman Hikâyesi

Yazan: Emil Buyse

Flor Gömans, boşalmış kahve fincanına bakarken, tekrar tekrar mırıldandı; şöyle:

— Acaip şey doğrusu. Acaip şey.

Flor Gömansın böyle şaşılacak mahiyete bulduğu şey neydi? O, bol güneşle yıkanan gazinoda otururken, yanbaşında duran adam, şöyle diyordu:

— Güzel şehrimizde birbirine bu kadar benzeyen iki adam bulunması sahidin aklın almıyacağı bir şeydir... Böyle bizim gibi birbirine benzeyen birbirine benzeyen!. Bu kadar tıpkı tıpkısına!. Eğer uyanık olduğumu bilmesem, rüya gördüğümü sanacağım!

Flor Gömansın benzerinin adı Artur Köne.. Hakikaten tam bir benzerlik!. Hemen hemen tam!. Yalnız arada bir fark varsa, o da Flor Gömansın muntazam yaşayan, geliri nereden geldiği belli olmyan bir adam olması ve Artur Könenin intizamsız bir hayat sürmesi, geliş güzel eline para geçirip yaşaması... Arada böyle bir fark!

Birincisi, ikincisine bir kahve ikram edecek kadar nazik davrandı; üstelik, evine de davet etti.

Artur Köne, bu davet karşısında razılandı. Davet edildiği yere gitti ve ev sahibinin zevkle döşenmiş göz alıcı eşyalarla dolu salonlarına hayran hayran bakarken, onun, her ay vekilini ziyaret ederek gelirini bizzat aldığına dair söylediklerine dikkatle kulak kabarttı; düşünceye daldı.

Evet, neden olmasın?. Aradaki benzerlikten istifade etmek, mümkündür; bir ay kalkıp mal sahibinden önce vekilin yazıhanesine uğradı mı, binlerce frank ele geçirebilecekti; sonra da hemen ecnebi memleketlerden birine sıgıncı, orada rahat bir hayata kavuşur, intizamsız, ne zaman ne kadar para eline geçeceğini bilmeden yaşamaktan kurtulurdu.

Ertesi seferki görüşmelerinde, mal sahibinin hava yoluyla Londraya gidip orada bir kaç gün kalacağını ve bu ay gelirini dönüştürme sonra vekilinden alacağını söylemesi, onun gelirini ele geçireceği tasarlıyana, müsait zamanın gelip çatacağını hatırlattı. İşte en güzel fırsat!. Kaçırmağa gelmezdi. Hemen harekete geçmek gerekti!

Zengin dostunu teşyi etti; o havaları havalanmaz da, derhal evine dönüp, en iyi elbiselerini giyindi, sıklaştı ve hayatının en büyük macerasına atıldı.

Gerçi, vekili, bürosunda bulamadı, onun da seyahate çıkmış olduğunu öğrenerek önce canı sıkıldıysa da, sonra bizzat tahsilât yapmak yolu açılınca, ortada mesele kalmadı. Ev ev, mağaza mağaza dolaştı. Kısa bir dolaşmayı müteakip, cebine 35,000 frangı indirdi. Uğranılacak daha iki ev kalmıştı.

Fakat, bu iki ev için bizzat yorulmasına lüzum yoktu. Vekil, seyahatinden döndüğüne göre, tahsilâtın mütakabilesini o yapacak ve mal sahibine teslim edecekti.

Vekilin bürosuna gitti. Önce vekilin karısı ile karşılaştı. Kadın beş

bir sima ile ve hürmetkârane karşılaştığı mal sahibinin benzerine, kocasının hemen şimdi geleceğini söyleyerek, dışarıya çıktı. Fakat, çok geçmeden gene kendisi gelip kocasının bir az daha bekleteceğinden dolayı itiraz beyan etti. Bununla beraber, asabilemişti. Her nedense...

Bu hale dikkat eden Artur Köne, endişeye kapıldı. Acaba ne olur ne olmaz, kalkıp gitse miydi, yoksa. Tamah etti, daha fazlasını ele geçirmek hırsmı yenemedi. Hem, canım, ortada gayri tabii bir hal yoktu ki.

Derken, koridorda ayak sesleri... Adımlar... Kapı açıldı. Mal sahibinin vekili göründü; o kadar değil, polisler de...

Polis müfettişi, gözlerini, nasıl hareket edeceğini şaşırarak Artur Köneye dikerek ve omuzlarını yakalayarak şöyle dedi:

— Plânınız mükemmeldi doğrusu... Hemen hemen mükemmel.. Yalnız bir hataya düştünüz, Her Artur Köne... Bu sabahki gazeteleri okumağı unuttunuz. Eğer söyle bir göz gezdirmeyi ihmal etmemiş olsaydınız!

Mal sahibinin benzeri şursuzca kurtulmak isteyen bir takım el hareketleri ile beraber kekeleydi:

— Sabah gazetelerini mi?

— Evet, bu sizin düştüğünüz tek hatadır. Vaktile öğrenmiş olmanız gerek olan şeyi, gazetelerden öğrenmiş olacaktınız. Sahici Flor Gömansın ölmüş olabileceğini aklınıza getirip hesaba katmadınız. Bir otomobil kazası sizin plânınızı sonunda alt üst etti, işte!

300 YENİ SEYYAH

6 teşrinievvel salı günü Atlantis vapurule şehrimize 300 seyyah gelecektir.

Açık teşekkür

Üç yaşındaki biricik yavrumun çektiği dayanılmaz ıstırapları bir çok doktorlar teşhis edememişlerdi. Mesanesinde yumurta büyüklüğünde taş bulunduğunu bir anda anlıyarak ve çıkartarak çocuğumu kısa bir zamanda yeniden hayata kavuşturan kıymetli genç doktorlarımızdan Zeytinburnu Hastanesi bevlıye mütehassısı doktor Süreyya Atamal'a alenen teşekkür etmeyi vazife bilirim.

Kocaeli Gölcük kazası Hamidiye köy öğretmeni Kâmil Batı

Yakacıkta satılık arsalar

Yakacığın en güzel yeri olan Sanatoryom caddesinde gayet ucuz fiyatla satılıktır.

Arzu edenler Şeref otel müstecirine müracaat.

Mahkûmlar arasında bir gü

Kendi haline terkedilmiş boş bir adayı seksen mahkûm nasıl imar ediyor?

Şimdiye kadar otuz muhtelif hapisane gezen Amerikan Sefaret müsteşarı İmralı hapisanenin bütün dünya hapisaneleri arasında birinci derecede telâkki edilebileceğini söyledi

Adliye vekili Şükrü Saraçoğlu ile adliye encümeni mazbata muharriri Salâhattin Neşet Yargı, Amerika sefaret müsteşarı ve sefir vekili Hovlen Şo, İstanbul müddeiumumisi Hikmet Onat, kalemi mahsus müdürü Şakir, İstanbul hapisanesi baş doktoru İbrahim Zati, hapisaneler müdür muavini Mazhar Başoğlu ve gazeteciler, evvelki sabah "Moda", klübünün (Bayar II.) motörile İmralı adasına hareket etmişlerdi.

Heyet, dün İstanbula dönmüştür.

Heyetle birlikte giden bir muharririmiz, vekilin bu tetkik ve tetkif seyahatinde gördüklerini şöyle anlatıyor:

"Dört saatte İmralıya vardık. On buçuk ay önce orada kurulan hapisaneye naklolunan mahkûmlar, saf halinde dizilmişlerdi. Çıktığımız yere, İmralıda yetişen kabak, soğan, karpuz, kavun gibi mahsullerden ve başaklardan bir tak kurulmuştu. Aynı zamanda, mahsuller çuvallar içerisinde de, yığın yığın sıralanmıştı.

Adliye vekili, tertemiz ve hep bir örnek giyinmiş olan mahkûmları tetkif etti, safların önünden geçerken "merhaba!," dedi. Mahkûmlar, "sağ ol!," diye mukabelede bulundular.

Mahkûmlar, sıhhatleri yerinde, çok zinde görünüyorlar.

Şükrü Saraçoğlu mahkûmları tetkif ediyor

yorlar. Bir de kütüphaneleri vardır; buradaki kitapları okumak hususunda da bariz bir alâka gösteriyorlar.

İmralıdaki mahkûmlar, kazandıkları parayı kısmen kendi bazı isteklerini yerine getirmek için harcıyorlar, kısmen de istikballerini düşünerek para biriktiriyorlar. Mahkûmiyet müddetlerini bitirdikten sonra iyi ve uygun bir iş bulmak ve uslu uslu yaşamak, hepsinin de düşündüklerini söyledikleri şeydir.

Şimdiki yaşayışlarından da hiç şikâyet etmiyor, çok rahat ve mem-

dülerini muhafaza için vazifetene da kâhşları bakımından!

Öğle yemeği, mahkûmların mekhanesinde yenildi. Sonra mahkûmların halinde Saraçoğlunun babası mahkûmlara kurulmuş olan geçmeye gidildi. Oradan da, Fazlı Güleç çukuru uğranıldı. Fazlı Güleç, İstanbul eski vali muavini ve şimdiki İstanbul valisidir. İmralıda bir hapisane kurulması fikrini ilk defa ortaya atan bu zattır. Bu itibarla, İmralı'da bir yer, onun ismi ile anılıyor.

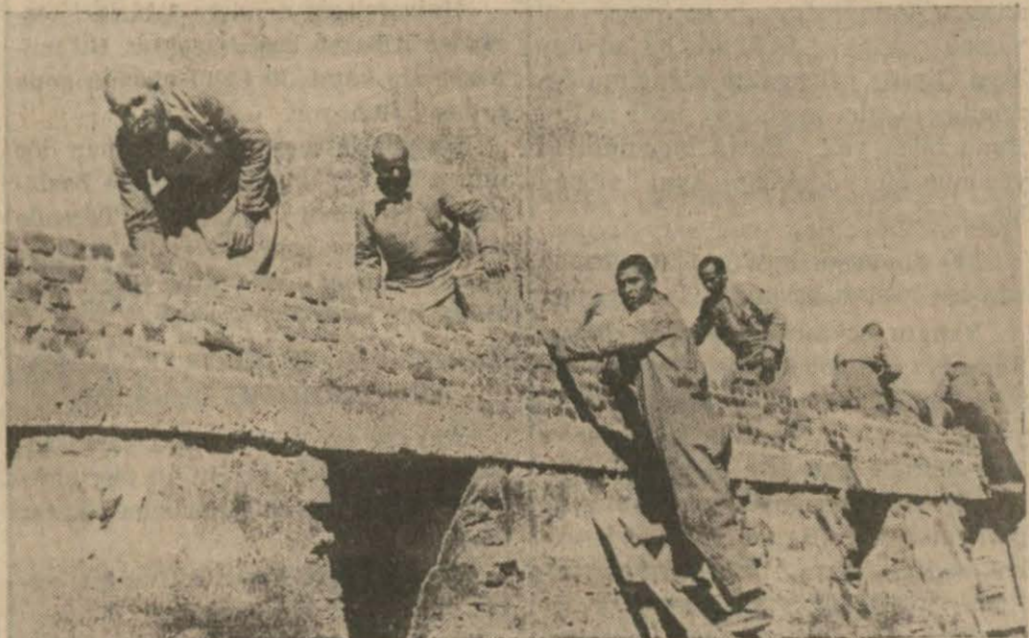
Buradan değirmene çıktık. Değirmen, adaya kendi arzusu ile gelen Necip usta isminde fedakâr bir ihtiyarın eseridir. Burada sırf kendi arzusu ile sakın bir hayat sürüyor bu inziva ve hayrsever adam. Mahkûmlara değirmencilik öğreterek vakit geçiriyor.

Adanın ziraat yapılan yerleri, arabalarla gezildi. Sonra dönüldü mahkûmların yaptıkları güreşler redildi. Seksen mahkûmdan kırık pehlivandır. Güreşler, bir müddet beri devam ediyormuş. İmralı şampiyonunu tayin için yapılacak final maçı, heyetin gelmesine bırakılmıyorsa son müsabakayı, Hüseyin adlı mahkûm kazandı ve İmralı şampiyonu ilan olundu.

Adliye vekili tarafından kendisine ne büyük bir kutu şeker hediye edildi. Dikkate değer bir nokta: Şampiyon Hüseyin, şekeri yalnız başına yemedi, arkadaşlarıyla paylaştı!

Temsil salonundaki eğretici sahnedeki "İstiklâl," piyesi oynandı. Temsilin başarılı olması için, mahkûmlar, canla başla uğraşıyorlar. Takdir edildiler, alkışlandılar. Beğenilen bir de monolog söylenildi. Temsil ve monolog, ekseriyetini temsil mahkûmlar teşkil eden bir grup tarafından ortaya konuldu.

(Sonu: Sa. 7 Sü. 4)

Mahkûmlar duvar örüyorlar

Mahkûmlar, orada evvelâ çadır içerisinde çalışmaya başlamışlar, yapıp kalkacakları yerleri, kendileri yapmışlardır. Bir taraftan da 13 çift öküz alıp toprağı sürmüşler, aldıkları mahsulden, mevcut bir değirmen de un öğütüp ekmeleklerini de kendileri temin etmişlerdir.

Şimdi orada, bu noktadan kendi yağlarıyla kavruluyorlar, denilebilir. Bunların hepsi, 80 kişidir. Heride başka mahkûmların da buraya getirilmesi ve bu suretle sayılarının artırılması tasarlanıyor.

İmralıya getirilenler, diğer hapisanelerde buldukları müddetçe sui halleri görülmemiş olanlardır. Bunlar, adada serbest olarak dolaşıyor, muayyen saatte yemek yiyor, sonra istirahat zamanlarından istifade edi-

nun o'duklarını, buradan kaçmağı aklına bile getirmediğini anlatıyorlar. İçlerinden ikisi, ilk getirildikleri zaman kaçmışsa da, çok geçmeden yakalanmışlar ve onlar da yaptıklarına bin kere pişman olmuşlardır.

Muhafaza işi, iki jandarma ile bir gardiyana bırakılmıştır. Katiyen kaçmak niyetinde olmadıklarını söyleyen mahkûmlar, lâfife yollu, kendilerini değil, asıl bunları mahpus farzediyorlar; kendilerine nezaret, ken-

Mahkûmların İmralıda yetiştirdikleri mısırlar

FRANSIZ Tiyatrosu

26 eylül cumartesi suvare 21 de 27 Eylül pazar saat 18 de matine 21 de suvare

TAMARABEK Revüsünün veda müsameresi

TAMAMİLE YENİ NUMARALAR

Paris için hazırlanan programlardan: Fiat 75 — 50 — 25 kuruş, localar 2 ve 3 lira

işaretler

250 senedir bir şey yapmıyanlar

Milletler Cemiyeti binasında bir salon köşesi yine o cemiyetin âzasından olan bizleri memnun etmemekten ziyade ince, zarif ruhlu diye andığımız insanları mahcup edecek bir şekildedir.

Duvara gerilen bir halı üzerine Viyanadan dönen Osmanlı ordusunun uğradığı panik örgü halinde resmedilmiştir. İçinde sulh ve insanlık davasının güdüldüğü bir cemiyetin duvarlarında tarihi kinleri, hiddetleri ateşlemek suretile geçinmek isteyen insanların bulunabileceğini düşünmek istemem. Avusturya tarafından Milletler Cemiyetine hediye edilen halı halâ Orta Avrupada yaşamakta olan bir acayip psikolojinin ifadesidir.

Aynı ruhu Orta Avrupa müzelerinde bir milli müdafaa meselesi gibi görebilirsiniz. Tarihe mal olmuş olan kinler, muharebeler bilhassa büyük harpten sonra bir moda haline konuldu.

Osmanlı imparatorluğu ile Habsburglar arasındaki harpleri Avrupanın Barbarlara karşı müdafaa diye ileri sürmek ve bundan 919 muahedelerinin revizyonu için imkânlar elde etmek arzusu bu modaya can verdi.

Daha geçen sene Peştede toplanan bir gazeteciler kongresinde Macar tezi aşağı yukarı aynı esasa istinat ediyordu. Macar gazeteci diyordu ki:

— Biz asırlarca Garbi Şarka karşı müdafaa ettik. Şimdi Grap bizi ihmal ediyor...

Bundan bir kaç sene önce Viyanada Viyana bozgununun 250 inci yıldönümü bir din, bir siyaset, bir milli şeref davası olarak ortaya atıldı!

Davalarını kuvvetlerle müdafaa edemiyenler, davaları için tarihten misaller çıkarmak, Avrupayı minnettar bırakmak emelindedirler. Bu itibarla yapılan hareketler bize tariz etmekten ziyade Avrupayı utandırmak içindir.

Tarihe dayanan bir santiman talim ile bir devlet postunu kurtarmak isteyenler bu hataları sık, sık yapmaktadırlar.

Bence bu halı hikâyesi, Peştedeki konuşma, Viyananın 250 inci yıldönümü hikâyesi 250 sene-

İfrika No. 71

KALBE GİDEN YOL

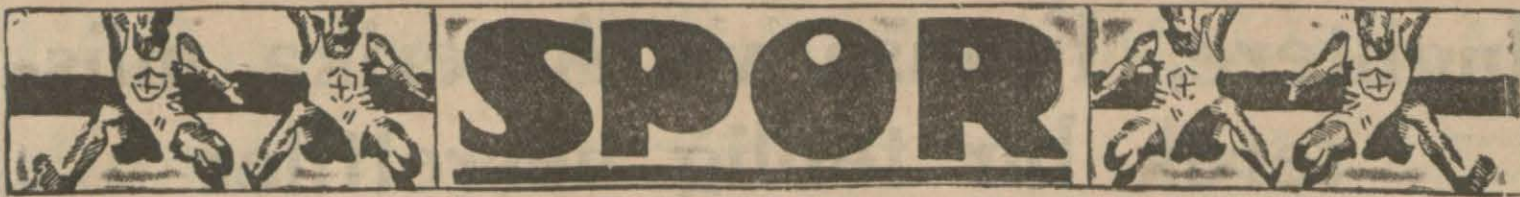
YAZAN: KADIRCAN KAFLI

— Ayrılık olmasına imkân var mı? Aziz'in kalbinde gene korkuya benzeyen bir çarpıntı vardı. Bu son yoklamayı genç kızın nasıl karşıladığını yüzünde okuyabileceği şüphesizdi. Her sabah onu dikkatle karşılıyordu. Fakat onda hiç bir başkalk göremiyordu.

Bu hal bir hafta kadar sürdü ve bir pazartesi günü Güler iş başına gelmedi.

Aziz: — Acaba hasta mı oldu? — Diyerek üzüldü; fakat bunu akşama öğrenecekti. Lâkin bu kadar beklemeğe lüzum kalmadı. Bir aralık odacı Remzi Beye bir mektup getirdi:

— Bunu Güler Hanım bıraktı. — Ne zaman? — Şimdi... Bırakıp gitti. Remzi Bey oğluna, oğlu babasına baktılar. İkisinin de pek merak ettik-

Bisikletçilerimiz Leningrat müsabakasını kazandılar

Sporcularımızın galibiyeti ile neticelenen güreş ve eskrim müsabakaları nasıl oldu?

Leningrad, 26 (Radyo) — Halkevleri bisiklet takımı ile Leningrad bisiklet takımı arasındaki 100 kilometrelik bisiklet müsabakası bugün 11,45 de yapıldı. Şiddetli bir rüzgâr esiyor, yağmur yağıyordu. Soğuk müthişti. Bu yüzden yarış pek gayri müsait şerait altında geçti.

Yirminci kilometrede Türk takımından Eyübün bindiği bisikletin lâstığı patladı. Eyüp derhal inip lâstığı tamire savaştı ise de elleri donduğundan lâstığı tamir edemedi ve bu yüzden müsabakayı yarıda bıraktı.

Bundan sonra müsabaka dördü Sovyet, üçü Türk yedi bisikletçi arasında devam etti. Elli kilometre 2 saat 22 dakikada almabildi. Dönüşte rüzgâr arkadan estiğinden bisikletçiler daha güzel ilerleyebiliyorlardı. Kırkinci kilometreye gelince bisikletlere azamî sürat verildi. Neticede Türk takımından Talât 3 saat 24 dakika, 18 saniye ile birinci, bir kaç karış farkla Kâzım ikinci geldiler.

Üçüncü Sovyetti. Yarışı 2 dakika 30 saniye geç bitirdi. Dördüncü ve beşinciliği Sovyetler, altıncılığı Türk takımından Orhan aldı. Leningrad'daki bisiklet yarışında Türkler hem fert ve hem takım itibarıyla birinciliği kazandılar.

Eskrim karşılaşması

Leningrat, 26 (Radyo) — Türk — Sovyet Eskrim maçı dün akşam Leningrat etnografya müzesinin mermer salonunda yapıldı. Leningrat beden terbiyesi mektebi muallimi Dobrovski baş hakemliği yapıyordu.

Sovyetlerden ikisi muallim, ikisi amatör olmak üzere dört müsabık girdi. Türk takımı da Enver, Cihat, Osman, Haldundan teşekkül ediyordu.

İki takım saat on sekizde sahada yer aldılar. Bayraklar verildi. İstiklâl ve Sovyet marşları çaldıktan sonra müsabakalar başladı.

On altı mübareze neticesinde Türk takımı, Moskova takımından çok daha kuvvetli olan Leningrat takımını 6 ya karşı 10 gibi mühim bir sayı farkıyla yendi.

dir dünyaya gösterilecek hiç bir şey yapmamış olmanın ifadesidir!

Sadri Ertem

Sporcularımız Moskova istasyonunda Sovyet sporcularile

Türk takımından Enver bilhassa çok teknik çarpıştı. Mübarezeyi 5 — 1, 5 — 0 gibi mühim bir farkla kazandı.

Türk Eskrim takımı son müsabakasını Kieftte yapacaktır.

Güreşler nasıl oldu

Leningrattaki güreş karşılaşmaları şöyle oldu:

56 kiloda Kenan güreşti. Kenan, çok hırçın güreşen, mütemadiyen minder dışına kaçan kavgacı hasmını yenmek için çok uğraştı. Buna rağmen müsabaka tatlı bir şekil alamadı. Neticede Kenan hükmen galip ilân edildi.

61 kiloda Ankaralı Hüseyin çok güzel güreşmesine rağmen hasmını yemedi. Hüseyinin rakibi Sarakof çok nefesli ve bilgili bir güreşçi idi. Ahmet güzel bir kafa kol kapmasıyla altına düşürdü. Yirmi dakika sonunda Ahmet Rusa mağlup oldu.

66 Kiloda Sadık güreşti. Rusya şampiyonunu yenen Sadıkın hasmı çok kuvvetli bir güreşçi idi. Sadık iki devrede de çok hâkim güreşti. Neticede hükmen galip ilân edildi.

72 kiloda Ankaralı Hüseyin güreşti. Hüseyin ilk dakikalarda aslen Finlandiyalı olan hasmuna karşı mağlup oldu. Hüseyin ikinci devrede açıl maya başladı ise de derece alamadı, hükmen mağlup oldu.

79 kiloda Mersinli Ahmet us hasmını birden aldığı bir süpleksle künde ye aldı ve üç dakikada tuşla yendi. Mersinli Ahmet Fevkalâde alkışlandı.

87 kiloda Mustafa İstefanofla güreş-

ti. Yirmi dakika süren müsabaka Rusun kaçması ve Mustafanın kovalamasıyla geçti. neticede Mustafa galip çıktı.

Ağırda Necmi ile İvanof güreşti. İlk on dakika iki güreşçinin sert saldırımlarıyla geçti. İkisi de birbirlerini minder dışına itiyorlardı. İkinci devrede Necmi üstte çalışırken alta düşürdü ve tuşla yenildi.

Romanyalı boksör bugün Yorgosla dövülecek

Geçen hafta Melih ile yaptığı müsabakada puvan hesabına yenilen Romanyalı boksör Teodorosko bugün saa üçte Taksim stadyumunda Rum boksörlerinden Yorgosla karşılaşacaktır.

Maç on ravund olacak ve ravundlar üçer dakika sürecektir. Geçen hafta mağlup olduktan sonra ring üzerinde İstanbuldaki bütün boksörlere meydan okuyan Romanyalı boksörün bugün alacağı netice büyük bir merakla beklenmektedir.

Gençlerbirliği - Çalkaya maçı bugün yapılıyor

Ankara, 26 (KURUN) — Geçen hafta Montrö kupası dömi final maçını yapan Gençler Birliği — Çankaya maçı, Çankayanın itirazı üzerine Ankara bölgesi riyaset divanınca bu maçın gayrinizami şerait dahilinde oynandığına ve yarın Ankara Gücü sahasında tekrar edilmesine karar verilmiştir.

Diye sordu. — Kabul etmeyip de ne yapacağız? Gelmiyecek olduktan sonra polisle getirtmeyiz ya!

— Gelmesin. İzinli sayarız. Birdenbire pek sinirlendiği besbelli. Biraz zaman geçince yatışı ve...

— Gene buraya gelir mi dersin? — Niçin gelmesin? — Bence gelmez. O zaman düşünürüz.

O akşam doğrudan doğruya gülere yazılan bir mektupta şunlar okunuyordu:

“Ticarethanemiz sizden çok memnundur. Zekâ ve çalışkanlığınızı takdir etmekteyiz. Dinlenmeniz ve sıhhatinizin düzelmesi için şimdilik bir ay izinli olmanız uygun görüldüğünden lütfen kabulünü rica ederiz...”

Remzi Bey vapurda oğluna sordu: — Belki senin son ümitlerin de kırılmıştır.

— Başka türlü olmasına imkân var mı?

— Göreceksin! Ben Gülerde sana karşı soğukluk değil, eski hükümlerinin değiştiğini göstermekten korkan bir çocuğun hırçınlığını buluyorum. Sen de benim gibi düşün. Aldanmış olmazsın!

Aziz dudak büktü ve omuzlarını kaldırdı:

— Kim bilir, belki Diye mırıldandı.

Artık babasile dert ortağı gibi olmuştuz. Neredeyse genç kıza karşı duyduğu derin ve ince hisleri, bu hislerin tarihini ona anlatacak, onsuz kalırsa hayatının sonsuz bir hasretle sürüp gideceğini, titriyen ve hattâ yalvaran bir sesle söyleyecekti.

* * *

— 51 —

— Aziz Bey burada mı? — Gevrek ve sert bir sestir bu. Gülerin sesi. . .

— Evet... İçerdedir. Demiş, kapıyı açarak yol vermişti. Aziz bu sesi duyar duymaz olduğu yerde toparlanmış, bir fırtına haberini almış gibi kalbi çarpmağa başlamıştı.

Ne tuhaf bir haldi? Yüzlerce ve hattâ binlerce liralık işlere girerken, bazan pek korkulu sözleşmeler yaparken bile bir kılı oynamadığı halde bu genç kızın öfkesi onu ürkütüyordu.

Remzi Bey, yirmi gün kadar sonra ilk defa olarak gelmiş olan genç kızı hemen karşıladı.

Gezintiler

Dostluk bulutsuz gerek!

Güler yüzün altında açık bir kalp aydınlığı parlamazsa, dostluğun harcı eksik kalır. İki varlığı birbirine bağlayan, perçinli yen, kaynatan lehim, duru gönüllerin ateşinde erir. Bunu hep bilir; fakat pek seyrek uyarız.

Zekânın uğursuz bir yanı vardır, vermeden almayı kâr sayar. Bu kazancın, yalancı mumu gülsüreksiz bir şey olduğunu bilmeyen, türlü kavramak istemez. Geçmişin sayısız ibreti, tarihin durmadan verdiği ders, nafile! Ayrı ayrı birer kere kafamızı bu yalçı kayaya çarparız.

Türk Antakya, Türk İskenderun sözlerinin gazetelere geçtiği saattenberi, içimde şüphelerin kabardığını duyuyorum. Hele ilk sahneye konuş, gerçekten fena idi. Bütün eski andlar unutulmuş, bu iki zengin parçanın Suriyeyeklenmesine doğru gidilmiştir.

Zincirlerini henüz yeni kırma bir komşu devletin, doğarken temeline haksızlık katması, bize zekâ hızından çok bir gaflet ve bir görgüzsüzlük izi olur.

Mısrıda yükselen bayrağa, Irak, Suriye, Efgan kalkınışına ve ta Hint kıyılarındaki çağılıtya bakarak, çağımıza “Doğu Rönesansı”, adını verebiliriz. Fakat bu Rönesansın gerçekleşmesi için geçmişe, şimdiiye ve geleceğe kaplayıcı gözlerle bakmak gerek.

Artık anlamaltıyız, ki komşu sınırların zararına çalışmak bugün hoş, faydalı görünse bile bu fayda, yarınki kaybın faizini ödeyemez. Antakya, İskenderudil, kafa, medeniyet bakımından Türktür. Buna yabancı devletler mandaterler bile evet! demişler muhtariyeti esirgememişlerdir.

Manda altından henüz kalkanların, elbette bu hakkı herkeste önce tasdiğe koşmaları beklenir.

Nitekim, ilk sözlerinin Türk gazetelerinde ve Fransız siyaset çevresinde uyandırdığı dargın yankıları gören heyet başkanları bu noktalara daha yumuşak biddille dokunmak zorunda kaldılar. Zaten biliyoruz, ki son anlaşmanın, maddesi ile, Suriye, Fransa

S. Gezgin

(Lütfen sayfayı çeviriniz)

— Buyurunuz. Hoş geldiniz? Ne rede kaldınız canım? Hiç olmazsa insan şöyle kapımızın önünden, yahu yakın sokaklardan geçerken uğramaz mı? Korkmayın, size iş gösterecek v yoracak değiliz. Sadece konuşacağız. Doğrusu bu kadar çalıştıktan ve biz pek faydalı olduktan sonra bir ay değil bir yıl bile dinlenmek hakkımızdır.

Remzi Bey pek candan gülümsüyordu. Genç kızın yüzünde başlangıcı görülen fırtınayı yatıştırmak için adetin den daha geveze ve şen olmuştuz.

Doğrusu bu işi becermişti de... Genç kız baka kalmıştı.

Bir iki defa: — Şey... Ben Aziz Beyle...

Diye söze başlamak istemiş, lâkin devam edememişti.

Remzi Beyin güler yüzüne ve tatlı diline karşı da pek asık yüzlü olmayı uygun bulmamıştı.

Remzi Bey yer göstermiş: — Buyurun, oturmaz mısınız? Hiç olmazsa beş dakika...

Diyordu. — Teşekkür ederim. Aziz Beyle görüşmek istiyordum.

— O halde ben çıkıyorum.

(Arkası var)

Fransızlar frangı bir gaye ile düşürüyorlar

(Üstyanı 1 incide)

bik edebilmek olduğu şimdi hadise ile sabit olmuştur.

Fransızlar neden dolayı frangı düşürüyorlar?

Bunu anlayabilmek için bugünkü nakit meselesinin milletlerarası manzarasını hatıra getirmek lazımdır: Malumdur ki Avrupa devletleri arasında parasını iptida muayyen bir program ve nisbet dairesinde istiyerek düşüren (1); bu suretle altın ölçüsünden ayrılan memleket İngiltere olmuştur. İngilterenin aldığı bu tedbir çok durgun bir hale düşmüş olan İngiliz ticaretinin yeniden uyanmasına, buhranın hemen hemen ortadan kalkmasına, müvazenesini kaybeden devlet bütçesinin kendini toplamasına İngiltere ekonomisinin kalkınmasına yardım etmiştir. Bundan sonra başka şekilde olarak aynı yola Amerika girmiştir. Rooseveltin bir diktatör salâhiyetiyle yaptığı devalüasyon neticesinde dolar kıymetinin (%40) ını kaybetmiştir. Roosevelt'in aldığı bu tedbirde kapitalist âlemde büyük sarsıntılar vücuda getirmekle beraber gene Amerikada işsizlerin azalmasına, bir çok kapanmış fabrikaların yeniden açılmasına yararmıştır.

İngiltere ile Amerikada başlayan devalüasyon hareketi sonra Japonya'ya sirayet etti. Japonya da altın ölçüsünden ayrıldı. Daha sonra Fransa da dahi devalüasyon taraftarları çıktı. Bununla beraber Fransa küçük ekonomi memleketi olduğu için şimdiye kadar hiç bir hükümet bu tedbire el sürmemiştir. Bu suretle Fransa altın ölçüsüne candan sarılmış memleketlerin başında geliyor.

Fakat parası altın kıymetini muhafaza eden Fransada ekonomi işleri bir kaç yıldanberi çok bozulmuştur. İşler tamamen durmuştur. İşsizlerin miktarı gittikçe artmıştır. Buna mukabil parasını düşürmüş olan memleketlerde işler açılmıştır. Hiç olmazsa ekonomik buhranın şiddeti hissedilirderecede azalmıştır. Hakikati söylemek lazımgelirse Fransada Leon Blum hükümetinin son intihabatta reylerin çokluğunu toplayabilmesi bu vaziyetin tabii bir neticesidir. İşlerin gidişinden memnun olmayan halk bugüne kadar gelip geçen hükümetlerden ümidi kesince sosyalistlere meyletmıştır. Bir kere de bunların icraatını tecrübe etmek istemiştir.

Bundan dolayıdır ki Leon Blum hükümeti bugün frangın devalüasyon suretile düşürülmesi tedbirine el atmış bulunuyor. Bu tedbir sayesinde Fransanın dış ticaretini canlandırmak işleri durmuş olan fabrikalara biraz hareket vermek, işsizlere iş bulmak ümit ediyor.

Dikkat edilecek nokta şudur: Fransız hükümeti bu tedbirleri kendi başına almıyor. Daha evvel İngiltere ve Amerika ile anlaşmıştır. Bu suretle frangın devalüasyonu tedbirini aynı zamanda milletlerarası döviz meselelerinin haline bir başlangıç manzarası almıştır.

Eğer gerçekten finansal sahada yapılan İngiliz - Fransız - Amerikan anlaşması diğer memleketleri de toplayarak milletlerarası döviz meselelerinin hallini temin edebilirse bütün dünya ekonomisi, ve finans münasebetlerini altüst eden zararlı vaziyetten kurtulmuş olacaktır. Onun için Fransız hükümetinin aldığı bu tedbirini memnuniyetle karşılamak lazımdır.

ASIM US

(1) Devalüasyon enflasyondan başkadır; enflasyon paranın tamamen altın ölçüsünden ayrılması, müvazene-

ca verilmiş sözleri, noktasi noktasına benimsemiştir. Bu, var olduktan sonra, artık çekişmelerin ne sebebi, ne de hükmü kalır. Suriyeye, Türkün mert kalbini kazanmak, sözünün ve işinin eri bir mülletle zengin bir dostluk kurmak fırsatını veren İskenderun - Antakya meselesi komşuluk barometresinde ince bir ibre vazifesini görecek.

S. Gezgin

İngiltere, Fransa ve Amerika müşterek bir tebliğ neşrettiler

Kontenjanlar ve paranın kontrolü sistemini bozmak istiyorlar

Fransız frangının Leon Blum hükümeti tarafından kıymetinden düşürüldüğüne dair dün sabahın itibarın her tarafından telgraflar yağmış ve bunun muhtelif memleketlerdeki tesir ve intibalarını bildirilmiştir. Türk parası ve iktisadiyatı frankla da alakadar olduğu için bu mesele memleketimiz için de önemlidir.

Bugünkü başmakalemizi okumak suretile, karilerimiz, Fransız frangının niçin düşürüldüğünü öğrenmekle beraber dün geceyarısına kadar gelen telgrafların hüllâsasını da öğrenmiş olacağız. Geceyarısından sonra gelen telgrafları ise aşağıya yazıyoruz:

ÜÇ DEVLETİN MÜSTEREK BEYANNAMESİ

Paris, 26 (A.A.) — Bakanlar heyeti dün, Fransa, İngiltere ve Amerika hükümetleri arasında yapılan dostane müzakereler neticesinde tesbit edilen bir beyannamenin metnini tasvip etmiştir. Alâkadar hükümetler tarafından bugün - 26 Eylül - neşredilmiş olan bu beyannamenin metni şudur:

1 — Fransız hükümeti, sulhu idame ettirmek hususundaki umumî arzuyu tesbit etmek, beynelmilel ekonomik münasebetlerde nizammın tesisi için icap eden şartların kurulmasını kolaylaştırmak, dünya refahını arttırmak ve milletlerin hayat seviyesini yükseltmek için matuf bir siyasa takip etmek maksadile Büyük Britanya ve Amerika hükümetleriyle temasa girişmiştir.

2 — Amerika Birleşik devletleri hükümeti Büyük Britanya hükümeti, beynelmilel para siyasası sahasında, İngiltere imparatorluğu ile Amerika cumhuriyetinin dahil refahı için lazım gelen şartları nazarı itibare alacaklardır. Diğer taraftan Fransız hükümeti de beynelmilel para piyasasının müvazenesini temin için çalışacak ve bu müvazenenin bir İngiliz veya Amerikan para hareketi yüzünden bozulması için lazım gelen tedbirleri alacaktır.

3 — Muhtelif ekonomiler arasında aynı zamanda devamlı bir müvazene temin edilmeden başlıca paraların takviye edilemeyeceği düşüncesini esas itihaz eden Fransız hükümeti, para işi-

FRANSIZ SOSYALİSTLERİ FRANGI NIÇİN DÜŞÜRDÜ

Şehrimiz iktisadi mahafili salâhiyetli adamları Fransa hükümetinin frangı düşürmesini şöyle telâkki etmektedirler.

— İptidai maddelerini dışardan tedarik eden memleketlerin, kendi paralarını düşürmeleri kendilerine zarar verir.

Fransa, İngiltere gibi, iptidai maddelerini gene kendi ülkelerinde temin edenler ise, ihracatlarını başka memleketlere daha ucuza mal etmek için paralarını düşürüyorlar. Bu cümleden olarak Fransa, bir kaç yıl evvel İngiltere ve Amerikanın yaptığı gibi aynı tedbirini almaktadır.

Bu tedbir, Fransanın ihracatını arttıracaktır. Gene bu tedbirin bilhassa Almanya ve İtalyaya malı darbeler vurması muhtemeldir...

Fransa esas itibarile bir şey kaybetmiyor, meselâ 4 franga mal olan metâ gene dört frank edecektir. Onun için bir zarar yoktur.

Yalnız bu malı alacak olan başka memleketler, 4 frank, kendi parasına nazaran daha ucuza malolduğu için fazla istihlâk yapacaktır.

Bu suretle Fransanın ihracatı artacağı gibi fabrikaların faaliyeti de çoğalacak, işsizlere iş açılacaktır. Fransa sosyalist hükümetinin yeni aldığı bu tedbir bilhassa amelenin lehine kaydolacaktır.

nin düzeltilmesini parlamento'ya teklif etmeği kararlaştırmıştır.

Amerika ve İngiltere hükümetleri bu kararı müsbet bir şekilde karşılamışlar ve bunun beynelmilel ekonomik münasebetlerin istikrarı için sağlam esaslar kurmağa yarıyacağı ümidini izhar etmişlerdir.

Amerika, İngiltere ve Fransa hükümetleri, imkân hudutları içinde, ve ellerinde bulunan en emin vasıtaları kullanarak, tasarlanan tanzim amelîyesi neticesinde kurulacak olan yeni para esaslarına halel gelmemesi için çalışmak kararmadılar. Bu hususta diğer iki hükümet ve millî bankalarla yapılacak olan istişarelerin temin edilmesi de tabiidir.

Gerek Fransız hükümeti, gerek Amerika ve İngiltere hükümetleri yukarıda işaret edilmiş olan siyasatın muvaffakiyetinin beynelmilel ticaretin inkişafına bağlı olduğuna kana bulunmaktadırlar.

Fransa hükümeti, ileride tamamen kaldırılması maksadile, şimdiki kontenjanlar ve paranın kontrolü sistemini derhal gevşetmeği lüzumlu bulmaktadır.

5 — Bu hususta Amerika ve İngiltere hükümetleriyle birlikte hareket eden Fransa hükümeti, işbu beyannamede izah edilmiş olan siyasatın tahakkuk etmesi için diğer milletlerin iş birliğinde bulunmasını temenni etmektedir.

Fransa hükümeti, hiç bir memleketin aykırı bir para avantajı temin etmek istemeyeceğini ve Fransa, Amerika ve İngiltere hükümetlerinin daha müstakar ekonomik münasebetlerin tesisi bakımından sarfedecekleri mesaiye iştiraktan imtina etmeyeceğini ümit etmektedir.

FRANSIZ MALİYE BAKANININ BEYANATI

Paris, 26 (A.A.) — Finans Bakanı D. Vincent Auriol, Ekonomi Bakanı da hazır bulunduğu halde, bu sabah matbuat mümessillerini kabul ederek aşağıdaki beyanatta bulunmuştur:

"Bütün memleketler beyannameye iştirake davet edilmişlerdir. Yakında başka devletlerin de iştirake edeceklerine emin bulunmaktayım. Bu beyanname ile temin edilen ittifak, beşeriyet sulhunun başlıca şartı olan bir para sulhunun başlangıcını teşkil etmektedir. Millî sahada, yeni tedbirler, Fransız ekonomik hayatının tevessül etmesi ve canlanması suretile tecelli edecektir.

Sosyal haksızlıkların vuku bulmasına mani olmak için, hükümet, altının şimdiki piyasa üzerinden toplatılmasını ve küçük servet sahipleri ve eski muhripler lehine olarak bazı tedbirler alınmasını parlamento'ya teklif edecektir. Hükümet, bundan başka yevmiyelerin hayat pahalılığı nisbetinde tesbit edilmesini teklif edecektir.

Hükümet, gümrük siyasası sahasında bazı tedbirler almak suretile fiatların aşırı bir şekilde artmamasına da çalışacaktır...

LONDRA BORSASINDA FRANK NASIL MUAMELE GÖRDÜ?

Londra, 26 (A.A.) — Dün kambiyo piyasasında Fransız frangı herkesin nazarı dikkatini kendi üzerine çekmiştir. Peşin muamelede Frank, yükselişini muhafaza etmiştir. Ancak vadeli alış verişte vaziyet büsbütün başkalaşmıştır. Bir ay vadeli muamelede Frank, İngiliz lirası başına 6 frank kaybetmiş, üç ay vadeli muamelede ise bu kayıp 10,75 radesini bulmuştur.

Bundan başka Fransız frangına pek güç alıcı bulunmuş ve bankalar, İngiltere devlet bankasının, muhhasıran spekülasyon maksadile vuku bulacak muamelelerde hiç bir sühulte gösterilmemesi hakkındaki dileğine istinat ederek, zaruretî isbat edilmedikçe frank üzerine muamele yapmaktan çekinmişlerdir.

BİR İNGİLİZ LIRASI 100 FRANK OLARAK TESBİT EDİLECEK

Paris, 26 (A.A.) — İyi haber alan mahafili kanaatine göre, Dünya paralarının istikrar halinde alâkadar başlıca memleketler arasında umumî bir anlaşma yapıldığı takdirde frank kıy-

meti, bir İngiliz lirası 100 frank olmak üzere tesbit olunacaktır.

KIYMETLER BORSASI SALINA KADAR KAPALI

Paris 26 (A.A.) — Kıymetler borsası salıya kadar kapalı kalacaktır. Parlamenteonun salıdan evvel bu hususta kararını vereceği sanılmaktadır.

İSVİÇRE DE PARASINI BEYNELMİLEL RAYICE UYDURACAK

Bern, 26 (A.A.) — İsviçre federal konseyi, dört saat süren bir toplantı yapmış ve toplantıdan sonra aşağıdaki resmî tebliğ neşredilmiştir:

"Federal konsey, Fransız hükümetinin Fransız frangını takriben yüzde otuz kadar kıymetten düşürmek için verdiği karardan malûmat aldıktan sonra, İsviçrenin de parasını, millî ekonomisi nef'ine, beynelmilel rayice uydurmak mecburiyetinde olduğu mütealeasına varmıştır. Konsey gelecek pazartesi günü federal konseylere tekliflerini yapacaktır.

Borsalar pazartesi ve salı günleri kapalı bulunacaklardır.

Federal başkan B. Meyer bu akşam telsizde bir nutuk söyleyerek konseyin kararlarını İsviçre ulusuna bildirecektir...

İTALYADA HIÇ BİR TEDBİR ALINMADI

Roma, 26 (A.A.) — Fransız frangının devalüasyonu banka ve alâkadar bakanlıklarda sükûnetle karşılanmıştır. Her tarafta, bu tedbire esasen intizar edildiği ve fakat bunun beklenildiğinden daha çabuk vuku bulduğu kaydediliyor.

Alâkadar bakanlıklar alacak tedbirleri tetkik etmekte iseler de henüz kat'i mahiyette hiç bir tedbir alınmamıştır.

JAPON PARASI STERLİNDEN AYRILMIYACAK

Tokyo, 26 (A.A.) — Reuter ajansı muhbirinin zannettiğine göre Japon yanın para politikası Fransız frangının kıymetten düşürülmesinden müteessir olmayacak ve gene eskisi gibi sterline bağlı olmakta devam edecektir.

DOLAR YENİDEN KIYMETTEN DÜŞÜRÜLMİYECEK

Vaşington, 26 (A.A.) — Frangın kıymetten düşürülmek istenilmesini mevzuu bahseden Morgentau demiştir ki:

"Ben o fikirdeyim ki, bu dünya sulhu bakımından kat'i bir an teşkil edecektir. Beynelmilel para istikrarı devamlı bir sulh ve hakiki bir kalkınmaya erişmeden önce kurulması iktiza eden en sağlam temeldir. Ben, dolarla sterlin lirası arasındaki münasebette müsbet hiç bir değişiklik olacağına tahmin etmiyorum.

Doların yeniden kıymetten düşürülmesi de mevzuu bahsolmamıştır.

ALMAN MATBUATI KARARI SÜKUNETLE KARŞILADI

Berlin, 26 (A.A.) — Frangın devalüasyonu Alman gazetelerini ehem miyetle işgal etmektedir.

Gazeteler, Frank kıymetinin azalmasından tahaddüs edebilecek neticeler hakkında Fransada hüküm süren endişeye dair Paris haberlerini ilk sayfada neşrediyorlar.

Berliner Borsen Çaytung diyor ki:

Almanya, Fransız hükümetinin bu buhran tedbiri önünde hiç bir suretle hayrete düşmemektedir. Alman ekonomik mahafili, Fransadaki hâdiselerin neticesini ve bunun dünya ekonomisi üzerindeki tesirini sükûnetle takip edecektir.

Alman ekonomisi bu tedbirlerin doğrudan doğruya hiç bir suretle tesiri altında değildir. Çünkü ekonomik vaziyetimiz mustakardır.

Almanyanın, ekonomisinin müvazenesini temin maksadile yeni tedbirler almaması için hiç bir sebep yoktur. Aynı zamanda millî ekonomi bakanı olan Raysbank direktörü doktor Şahin bugün Berline bulunmaması da, burada bu hâdiselerin ne kadar sükûnetle takip ve mütealea edilmekte olduğunu göstermek için kâfidir.

BU GÜNKÜ
RADYO
PROGRAMI

BUGÜN

Öğle neşriyatı:

Saat, 12,30 Plâkla türk musikisi.
Havadis, 13,05 Plâkla hafif müzik.
—14,00 Muhtelif plâk neşriyatı.

Akşam neşriyatı:

Saat 18,30 çay saati, dans müziği.
19,00 Tepebaşı gazinosundan varyete programı.
20,00 Rifat ve arkadaşları tarafından Türk musikisi.
20,30 Müzeyyen ve arkadaşları tarafından Türk musikisi.
21,00 plâk sololar.
21,30 Orkestra. 1 — Schubert'in Süvari marşı. 2 — Sarauus'un — Sütlü — Vals. 3 — Chopin'in — Beginci Nostalji. 4 — Rimski — Korsakoff'un — Şehnaz. 5 — Delibes'in — Otomat vals. 6 — har'm — Prens çocuğu orepeti. 7 — diarov'un — Kazak marşı — Saat 22,30 23,00 Ajans haberleri.

YARIN

Öğle neşriyatı:
12,30 Plâkla Türk musikisi — 12,50 havadis — 13,05 Plâkla hafif Müzik — 13,20 14,00 Muhtelif plâk neşriyatı.

Akşam neşriyatı:

18,30 Çay saati, dans musikisi.
Konferans, Doktor Fazlrettin Kerim tarafından — 20,00 Vedia Rıza ve arkadaşları tarafından Türk musikisi — 20,30 Türk müziği ki heyeti tarafından klasik eserler — 21,00 Solo plâklar — 21,30 Orkestra. 1 — Kernerin (Yortu üvertürü), 2 — Strauss'un — lem sedaları) vals, 3 — Tscalkovskinin — çoban kadınından parçalar. 4 — Elgar'ın — Albinin Entermezu'su. 5 — Kalmannın — Bayader operetinden parçalar. 6 — Rimski — Korsakofun Şanson Indo'u. 7 — Moskofovkinin Litari. 22,30 — 23,30 Ajans haberleri.

BORSA

26 - 9 - 1935

Hızlarında yıldız işaretli olanlar, bu rinde muamele görümlerdir. Rakamların saati 12 de kapanış satış fiyatlarıdır.

PARALAR

* Sterlin	6 6	* Şilin Avus	24 -
* Dolar	124 -	* turya	80 -
* Frank	(125)	* Mark	24 -
* Lîret	164 -	* Zloti	24 -
* Belçika Fr.	4 -	* Pengo	18 -
* Drahmi	28 -	* Ley	18 -
* İsviçre Fr.	90 -	* Dinar	62 -
* Leva	25 -	* Yen	84 -
* Florin	85 -	* Kron	48 -
* Kron Çek.	90 -	* Altın	168 -
* Pezeta	16 -	* Banknot	248 -

ÇEKLER

* Londra	6 6/8	* Vilyans	2 6/8
* Newyork	0,79275	* Madrid	71,025
* Paris	2,155	* Berlin	1,9775
* Milane	1,1 82	* Varşova	2 6/8
* Brüksel	4,987	* Budapeşte	4 2/8
* Atina	88,9740	* Bükreş	11 2/8
* Cenevre	2,4852	* Belgrad	84 8/8
* Sofya	64,174	* Yokohama	2 67-0
* Amsterdam	1,1752	* Moskova	21,91-0
* Prag	9 1/8	* Stockholm	8,05

ESHAM

İş Bankası	-	Tramvay	100 -
Anadolu	24,00	* Çimento	18,00
Rejî	1,80	Ünyon Del.	100 -
Şir. Hayri	0,00	Şark Del.	100 -
Merkez Bank	82,00	Balya	100 -
U. Sigorta	0,00	Şark m. ecza	100 -
Ponomont	0,00	Telefon	100 -

İstikrazlar

* 1933 T.Bor I	25 1/2	* Elektrik	11,00
* . . . . D	21 9/8	* Tramvay	11,70
* . . . . İI	20,0	* Hattım	4,00
İstik.Dahill	50,00	* Anadolu I	41,70
Ergeni İstik	37,00	* Anadolu II	41,70
1924 A M	10,00	* Anadolu III	41,00
* S. Erzurum	10,00	* Mümessil A	100 -

Fahviller

* 1933 T.Bor I	25 1/2	* Elektrik	11,00
* . . . . D	21 9/8	* Tramvay	11,70
* . . . . İI	20,0	* Hattım	4,00
İstik.Dahill	50,00	* Anadolu I	41,70
Ergeni İstik	37,00	* Anadolu II	41,70
1924 A M	10,00	* Anadolu III	41,00
* S. Erzurum	10,00	* Mümessil A	100 -

Takvim	PAZAR	Pazartesi
27 Eylül	27 Eylül	28 Eylül
10 Recep	11 Recep	11 Recep
Gün doğuşu	5 52	5 54
Gün batışı	17 59	17 57
Sabah namaz	5 08	5 10
Öğle namaz	12 05	12 05
İkinci namaz	15 27	15 27
Akşam namaz	17 59	17 57
Yatsı namaz	19 32	19 0
İmsak	4 12	4 14
Yılın geçen günleri	271	272
Yılın kalan günleri	94	93

Dr. Hafız Cemal Dahiliye Mütahassısı

Pazardan başka günlerde öğleden sonra saat (2 1/2 tan 6 ya) kadar İstanbul'da Divanyolunda (104) numaranın hususi kabinesinde hastalarını kabul eder. Salı, cumartesi günleri sabah "9 1/2 - 12" saatleri hakiki olarak mahsusdur. Herkesin haline göre muamele olunur. Muayenehanesi yazlık telefon: Kandilli 38

Dördüncü Dil Bayramı dün kutlandı

Şehrimizdeki Halkevlerinde ve memleketin her yerinde büyük törenler yapıldı

Eminönü Halkevindeki törenden görünüş

Eminönü halkevindeki merasim saat 18 de başladı. İlk önce Ankaradan verilen söylev dinlendi. Bundan sonra halkevi orkestrası tarafından çalınan istiklâl marşı ile merasime başlandı.

Marştan sonra kurultay marşı söylendi ve müteakiben halkevi dil, tarih, edebiyat komitesi üyelerinden psikoloji ve terbiye doçenti Sabri Esat Ender söylevini verdi.

Sabri Esat şunları söyledi:

— Bir millet bayramı! Öyle bir millet bayramı ki asırlarca tabi olduğu bir ümmetin içinde kendi varlığını ihmal etmiş, saray ve medrese bayramları ile avutulmuş büyük bir milletin, benliğine ve dirliğine kavuşmasını müjdeliyor. Zaten yakın tarih Türk mucizesinin tarihidir. İşte 19 mayıs, karanlıkta yol arıyan Türkiye büyük atasının bir Anadolu kıyısından bu güneş gibi doğmasıyla başlayan kutlu günler..

Yıkılan tarihe defnettığımız zihniyet, her şeyde her sahada müzeyyen bir mekromdin idi. Siyasî sahada vasisiz düveli muazzama idi. İlimimiz, bütün bilimiz medrese nasrlarından ibaretti..

Edebiyat taklitti. Çünkü kendimizi tanımamış, kudretimizin kaynağını keşfetmemiştik. Çünkü tarihimizi bilmiyor, dilimizden şüphe ediyorduk.

Bir milletin bütün enerjisine kaynak olan tarih ve dil, yabancıların bize gösterdiği şekilde kabul ediyorduk. Fakat içimizde bir millet, hem de büyük bir millet olduğumuza dair gizli, ifade edilemeyen, adeta gayri şuuri bir kanaat vardı. Bugün tarih ve dil araştırmalarıyla, içimizdeki bu iman bir bilgi haline geldiğini görüyoruz. Bugün, sadece insiyaklarla birbirine perçinli bir kütle değil, imanile sevgisile ve bilgisile birbirinin içinde erimiş, bir tek vücut olmuş bir tek benliğimizin şuurunu 15 mayısın, 23 teşrinievvelin güneşi aydınlatmaktadır.

Bugün birlikte kutluladığımız bu bayram, aydınlanan şurun bayramı ve Ulu Güneşimize karşı duyduğumuz sonsuz minnettarlığın bir tezahürüdür..

Sabri Esattan sonra biçki ve dikiş mektebi müdürü İsmail Hakkı Cendey, (tarih mi, efsane mi? Güneş Dil teorisinin tarihi tatbiki) adlı bir konferans verdi.

İsmail Hakkı, Babil efsanesini tetkik ederek bu efsanenin bir Türk tarihi olduğunu ve Kısısatos ismile bu efsane içine giren Nuhun bu isme nazaran Türk ismi taşıdığını ve Güneş - Dil teorisinin bu ciheti meydana çıkardığını, tarihle dil çalışmalarının bütün tarihi meçhulleri aydınlatacağını söyleyerek teoriye nazaran bazı etimolojik tahliller yaptı.

Bundan sonra halkevi orkestrası tarafından bazı klâsik parçalar çalındı ve davetliler geç vakte kadar konseri dinlediler.

Gece saat 20,10 da halkevi göste-

rit kolu tarafından Gülhane parkı methalindeki salonda bir temsil verilmektedir.

BEYOĞLU HALKEVINDE

Beyoğlu halkevi bayram programına saat 21 de başlandı. İstiklâl marşından sonra Hıfzı Tevfik (Türk dilinin ilerleyişi) adlı bir söylev verdi. Gösterit kolu "yanlışlıklar serisi," adındaki iki perdelik bir vodvili temsil etti.

Şehremini, Üsküdar, Kadıköy ve Şile halkevinde de bayram zengin programlarla kutlanmıştır.

İbrahim Necmi Dilmenin söylevi

Türk Dil kurumu genel sekreteri Bay İbrahim Necmi Dilmen dün radyoda bir söylev vererek ezcümle demiştir ki:

— Yurttaşlarım,

Bundan dört yıl önce bugün, Ulu Önder Atatürkün yüce dehasından yeni bir güneş doğmuştu. Türklüğün yeni varlığına kültürden bir temel kurmak istiyen büyük kurtarıcı, Türklüğe, Türk gençliğine dil üzerinde çalışma yollarını açıyordu.

26 eylül 1932 de Dolmabahçe sarayında toplanan birinci Türk Dil Kurultayı, işte bu yeni ve parlak güneşin ilk etrafa yayılan ışığı sayılabılır.

30 ağustos 1928 de yeni Türk alfabesinin kabulüyle Türk kültür hareketine ilk çığır açan Lider, dil devrimine el koymazdan önce, başka büyük bir konunun üzerinde uğraşmıştı: Türk historyası..

Atatürkün kutsal eli değdiği tarihten önce historyamız, acınacak bir yokluk içinde görülüyor ve gösteriliyordu. Historya diye, Avrupadan terüme edilmiş kitaplarla eski padişahların doğuş tahta geçiş, ölüm tarihlerinden ve biyografilerinden başka bir şey bilmiyorduk. Bunlar — sanki el birliği etmiş gibi — Türk milletine kendi varlığını değersiz, düşün göstermeğe çalışıyorlardı.

Güya bütün varlığımızın başlangıcı dört yüz çadır halkının Anadoluya göçmesiyle başlayordu. Güya kültürün, bilginin kaynağı, eskiden Yunan ve Roma, orta çağlarda Arap, yeni çağlarda ise Avrupa idi. Güya Türkün bütün bu historya akışında, savaştan, akından, vurup kırmadan başka bir rolü yoktu.

Atatürkün yüce dehasından doğan Türk historya tezi, bütün bu hakikatten uzak görüş ve düşüncülere karşı yeni ve doğru bir yol gösterdi: Dünyanın gözü önüne, ilim âleminin en kuvvetli belgeleriyle konuldu ki cihan kültürünün ilk açılışı, ilk gelişmesi, Türkün eliyle olmuştur.

İnsanlığın hayvanlıktan sıyrılarak ilk varlığını idrak ettiği uzun paleolitik hayattan, yani çok eski taş sanatı devrinden sonra, zekânın ilk yaratışlarına kapı açan neolitik, yani yeni ve cilâli taş kültürü, ilk defa Orta Asyada, Türk iç denizleri

Kiralık apartman

Beşiktaş Vakıf Akarlar İdaresinden:

Beşiktaşta İkinci Abdülhamit vakıf akarlarından olup ahiren apartman haline konulan 55/1, 55/2, 55/3, 55/4, 55/5, 55/6 numaralı altı daire açık arttırma suretile kiraya verilecektir. Bu altı daireden dördü dönder ve ikisi üçer odalıdır. Her dairenin hamamı, matbahı, elektrik, su ve havagazı tesisatı vardır teferruatı sairesi tamamdır. Üçer odalı dairelerin oldukça geniş bahçesi vardır. Müzayede ve ihalesi 5.10.936 pazartesi günü saat üçten on altıya kadar Beşiktaşta Akaretlerde 54 numaralı mütevellî dairelerinde yapılacaktır.

Görmek ve şeraiti anlamak isteyenler her gün saat 9 dan 12 ye ve 2 den dörde kadar mütevellî kaymakamlığına müracaat edebilir.

(V. No. 18257)

Açık arttırma ilânı

Karadeniz Ereğli İcra Memurluğundan:

İstanbulda avukat Münir Ahmede maa masarifi 5500 lira latıma borçlu Ereğlili Halil paşa zevcesi Suadm Orhanlar mahallesinde kâin malûmülhuddut üç katlı 11 oda ve bir büyük salon ve bir kuyu ve bir miktar avluyu müstemil bir bap kâgir konağın satılmasına karar verilmiş olduğundan kıymeti muhammenesi olan 6.000 liranın yüzde yetmiş beşi nisbetinde bir talip zuhurunda 28.10.936 tarihine müsadif çarşamba günü saat 16 da ihalesi icra kılınacaktır.

Sürülen pey bu miktarı bulmadığı takdirde en son arttırana taahhüdü baki kalmak üzere ilk arttırmayı takip eden 15 gün sonra yani 12.11.936 tarihine müsadif perşembe günü saat 16 da ihaleli kat'iyesi icra kılınacaktır. Müzayedeye iştirak edeceklerin muhammen kıymetin yüzde yedi buçuk nisbetinde pey akçası veya millî bir banka mektubu ile müracaat eylemeleri ipotek sahibi alacaklılar ile diğer alacaklıların mezkûr gayri menkul üzerindeki haklarını ve hususile faiz ve masrafı adir olan iddialarını evrakı müsbitelerile 20 gün içinde icra dairesine bildirmeleri aksi takdirde hakları tapu sicilinde mukayyet olmadıkça satış bedelinin paylaşmasından hariç kalacaklardır.

Fazla malûmat isteyenlerin 936/40 taşra numaralı dosya ile Karadeniz Ereğli icra memurluğuna müracaat eylemeleri ilân olunur.

kıyılarında oturan brakisefal dedelerimizin kafalarında kurulmuştur.

İlk defa madeni bulup işliyen ve bu sayede yeni ve mühim bir kültür âlemi yaratan, yine o brakisefal Türklere dir.

Orta Asyadan geçerek yer yüzünün dört yanına akın eden Türklere, neolitik ve maden kültürlerini dünyaya yaydıkları bir hakikattir. Bu hakikati henüz inkâr edenlere karşı Türklüğün ve Türk gençliğinin daha çok uğraşmağa mecbur olduğunu unutturmak istemem. Fakat, şuna da eminim ki, ne de olsa, tezimizin muvaffakiyeti, Türk zekâsının ortaya koyduğu hakikat aydınlığıyla, artık gizlenebilir halden çıkmıştır..

Jeolojinin, arkeolojinin, antropolojinin, etnolojinin ve bunların ortaya koyduğu hakikatlerle her gün daha çok kıymet ve ehemmiyet almakta olan prehistoryanın verdiği bu neticeyi tamamille meydana koyacak ve kuvvetlendirecek olan bilgi, ancak dil bilgisi olabilirdi. İşte bunun içindir ki historya tezi muvaffakiyet yoluna girince Ulu Önderin önem bakışları yeniden dil üzerine dönmüştür.

Türk dili, gerçekten bakım bekliyen bir halde idi. Osmanlı imparatorluğu, asırlar içinde, Türk dilinin vürlü diyarlarda şekil değiştirmiş vâzıklarını, yabancı birer dil varlığı gibi ileri sürmek gafletinden kurtulamamış, o varlıkları kendi âlemlerindeki inkişaf şekilleriyle, olduğu gibi alırken üstlerine yabancı damgası vurmak suretile "Osmanlıca," diye kozmopolit ve donmuş bir dile hayat vermek yolunda Türklüğe boğuna zaman kaybettirmişti.

Mahkûmlar arasında

(4 üncü sayıfadan devam)

Temsilden sonra, hapisaneler müdür muavini, mahkûmlara İstanbul hapisanesindeki mahkûmların hediye olarak gönderdikleri 165 kitabı verdi. Bunlar kütüphanelerine istif edildi.

Mahkûmlar aralarında marş ve millî şarkılar da söylediler. Akşam yemeğine gidildi, kuzu yenildi.

Yemekten kalkılınca, heyet, ikiye ayrıldı.

Mahkûmlar arasında oturarak, onlarla uzun boylu konuştular, dertlerini dinlediler.

Mahkûmlardan Ahmet Emre, kadının yüzünden suç işlemiş, ceza yemiş. Bu genç, bağlamasını eline aldı, müessir bir sesle çok hazin şarkılar söyledi. Saraçoğlunun yanına götürüldü. Vekil de sesini dinledi, pek mütehasis olduğunu söyledi.

Sabahleyin, erkenden kalkılıp Atatürk tepesinden güneşin doğuşu seyredildi. Manzara, cidden hoş, cidden güzeldi. Sonra motöre binile rek, İmralıdan ayrıldı. Gidildiği gibi çok müsait bir hava içersinde İstanbula doğru yol alındı.

Adliye vekili, Büyükdaya çıktı, heyet, doğruca İstanbula geldi.

İmralı adasında, bir buçuk ay sonra, ilk gelen mahkûmların adaya ayak basış yıldönümleri kutlanacaktır. İlk katile, 8 teşrinisani 1935 te İmralıya ayak basmıştı.

Amerika sefareti müstefarı ve sefir vekili Hovlen Şo, gördüklerinden pek memnun kaldığını söyleyerek, intibalarını şu cümle ile hülâsa etmiştir:

— İmralıdaki inzibat kuvvetile mahkûm kafileleri arasındaki samimi anlaşmayı, ben şimdiye değin başka hiç bir yerde görmedim!

İmralıdaki mahkûmların sayısı, gitgide 2500 ü bulacaktır. 24 kilometre murabbar bir kara parçası teşkil eden İmralıda, eskiden Rumlar oturuyorlarmış. Adada hayli zeytin ağacı de mevcuttur. Soğanın da türlü cinslerine rastlanılıyor.

İmralıdaki mahkûmların evvelce yaptıkları işler, muhtelifdir. Demir cilik, muallimlik, sıhiye memurluğu, çobanlık, ziraatçılık, inşaatçılık, balıkçılık, değirmencilik, berberlik, marangozluk, zeytinçilik v. s. Bu suretle her biri ayrı bir iş yapabilecek kabiliyette bir çok kişi, bir araya getirilmiş oluyor!..

İstanbul Belediyesi İlanları

Keşif bedeli 2787 lira 50 kuruş olan Çubuklu gaz depolarında kî tankların deniz tarafına yapılması lâzım gelen istinat duvarı açık eksiltmeye konulmuştur. Keşif evrakı ve şartnamesi levazım müdürlüğünde görülür. İstekli olanlar kanunun tayin ettiği vesika ve 209 liralık ilk teminat makbuz veya mektubile beraber 28—9—936 pazartesi günü saat 14 te daimî Encümeninde bulunmalıdır. (B) (1160)

Bir metre murabbama 5 lira değer biçilen Aksaray yangın yerinde 47 inci adada 1317, 1315 ve 1378 harita No. 1ı arsalar arasında 560 santim yüzlü 149 metre 60 santim sahasındaki arsa alâkadarlar arasında satılmak üzere açık arttırmaya konulmuştur. Şartnamesi levazım müdürlüğünde görülür. İstekli olanlar 56 lira 10 kuruşluk ilk teminat makbuz veya mektubile beraber 8—10—936 perşembe günü saat 14 de daimî encümeninde bulunmalıdır. (B.) (1547)

Keşif bedeli 2618 lira 30 kuruş olan Beyoğlu 13 üncü ilk mektep bahçesinde yaptırılan anıta ilâveten yaptırılacak işler pazarlığa konulmuştur.

Keşif evrakı ve şartnamesi levazım müdürlüğünde görülür. İstekliler en az 1500 liralık bu işe benzer iş yaptırma dair Nafia direktörlüğünden tasdikli ehliyet vesikası ve kanunda yazılı vesika ile 197 liralık ilk teminat makbuz veya mektubile beraber 28 eylül 936 pazartesi günü saat 14 de daimî encümeninde bulunmalıdır. (1) (1588)

Cerrahpaşa hastanesine lüzumu olan 85 kalem eczayı kimyeviye açık eksiltmeye konulmuştur. Bu eczaların hepsine 475 lira bedel tahmin olunmuştur. Listesi ve şartnamesi levazım müdürlüğünde görülür. İstekli olanlar kanunda yazılı vesika ve 36 liralık ilk teminat makbuz veya mektubile beraber 6—10—936 salı günü saat 14 de daimî encümeninde bulunmalıdır. (B.) (1518)

	Tutarı	İlk teminatı
Karaağaç mezbahası ahırlarından toplanacak sığır ve koyun gübrelere Beykoz ve Büyükdere fidanlıklarına nakli (3500 ton olup beher tonu 70 kuruş)	18	184
Karaağaç müessesesine lâzım olan muhtelif cins ve boyda keresteler	564,20	42,32
Karaağaç müessesesatı sığır pavyonu vinç dişlerinin ve diğer kısımlarını tamiri	804	60,30
Karaağaç müessesesatı için yaptırılacak 452 tane tulum elbise, 12 takım ceket pantolon, 13 takım ceket pantolon, kasket, 34 adet beyaz keten gömlek ve 45 adet sarı keten gömlek	2203	165,23
Karaağaç müessesesatı için lâzım olan kırtasiye	348,21	27
Karaağaç müessesesatı için yukarıda cins ve miktarları yazılı olan malzeme ayrı ayrı açık eksiltmeye konulmuştur. Şartnameleri ve listeleri levazım müdürlüğünde görülür. İstekli olanlar kanunda yazılı vesika ve hizalarında gösterilen ilk teminat makbuz veya mektubile beraber 8—10—936 perşembe günü saat 14 de daimî encümeninde bulunmalıdır. (B.) (1551)		

ABONE ŞARTLARI

	Yıllık	6 aylık	3 aylık	Aylık
Memleketimizde	750	420	235	110
Yabancı yerlere	1350	725	400	150
Posta birliğine girmiyen yerlere	180	950	500	180

Türkiye'nin her posta merkezinde KURUN'a abone yazılır.

KURUN

YAZI VE YÖNETİM YERİ:

Istanbul, Ankara Caddesi, (VAKİF yurdu)
 Telefon {İdare: 24370
 {Yazı İşleri: 23413
 Telgraf adresi: KURUN İstanbul
 Posta kutusu No. 46

Avrupanın En Büyük

KLUDSKI SIRKI İstanbul'a Geldi

27 Eylül 1936 Pazar gününden itibaren yalnız birkaç gün için

Harbiyede Sürp Agop Meydanında göreceksiniz

Büyük fırsattır kaçırmayınız!

En tanınmış artist ve akrobatların akıllara hayret veren hünerlerini göreceksiniz ve takdir edeceksiniz

Dünyanın En Meşhur Sirkidir

Yüze yakın her cins vahşi hayvan ve dört büyük fil; bunların numaraları ve caz çalmaları sizi şaşırtacak ve heyecanlandıracak ...

SEANSLAR: Cumartesi ve Pazar günleri saat: 14.30 — 18 — 21 de.
 Adi günler saat: 18,30 da ve 21,15 de.

Beynelmilel Bisiklet âleminde Sağlamlığı ile Şöhret kazanan ve her tarafı safi İngiliz çeliğinden mamul meşhur İngiliz

R
A
L
E
I
G
H

R
A
L
E
I
G
H

R
A
L
E
I
G
H

R A L E I G H

Tenezzüh ve Vites tertibatlı Bisikletlerimiz çıkmıştır
YEGANE SATIŞ DEPOSU:

ŞAFAK Müessesesi

Istanbul Merkez postanesi karşısında
 Telefon 20744 Telgraf Antant - İstanbul

İSTİKLÂL LİSESİ

DİREKTÖRLÜĞÜNDEN:

- 1 — İlk, Orta ve Lise kısımları için kız ve erkek, yatılı ve yatısız talebe kayıma devam olunmaktadır.
- 2 — Kayıt için hergün saat 10 dan 16 ya kadar okula müracaat edilebilir.
- 3 — Bu yıl ancak mezun olan veya tasdikname ile ayrılan talebenin yerine az miktarda yeni talebe alınacağından okula girmek isteyenlerin biran evvel müracaatları tavsiye olunur.
- 4 — İstiyenlere kayıt şartlarını bildiren tarifname gönderilir.

Şehzadebaşı, Polis karakolu arkasında, Telefon: 22534

Bahçe Rakısı:
Zevk sahiplerinin rakısıdır

Bahçe Sarabı:
zevk sahiplerinin sarabı olacaktır.

Bomonti depolarile bilimum bakkalıye mağazalarında satılır.

BOMONTİ

Sek Demi-sek Siyah

Şişeler:
1/2 in. 4 cr.
1 1/2 in. ve 3 cr.

ADEMI İKTİDAR BEL GEVSEKLİĞİ DERMANSIZLIK VÜCUT VE DİMAĞIN YORGUNLUĞUNDA

**PEK MÜESSİR
VE EMİN BİR İLAÇTIR
KUTUSU: 2.00. KURUŞ
BESİR KEMAL MAHMUTCEVAT
ECZANESİ SIRKECI**

Dr. İhsan Sami

BAKTERİYOLOJİ LABORATUVARI

Umumi kan tahlilati. Frengi noktai nazarından (Wasserman ve Kahn teamülleri) Kan küreyvatı sayılması, tifo ve sıtma hastalıkları teşhisi, idrar, balgam, cerahat, kazurat ve su tahlilati ültarmikroskopi, hususi aşlar istihzari Kanda üre, şeker, Klorür kollesterin miktarlarının tayini. Divanyolu No. 113 Tel.: 20981

KURUNDOKTORU

Necaeddin Atasagun

Her gün 16,30 dan 20 ye kadar Lâlelide Tayyare apartmanlarında daire 2 numara 3 de hastalarını kabul eder. Cumartesi günleri 14 den 20 ye kadar muayene parasızdır.

Sahibi: ASIM US — VAKIT Matbaası
 Negriyat Direktörü: Refik A. Sevengil

Inhisarlar U. Müdürlüğünden

1 — 1905 lira 56 kuruş keşif bedelli Cibali iskelesi inşaatı eksiltme gününde istekli çıkmadığından yeniden pazarlıkla eksiltmeye konulmuştur.

2 — Eksiltme, 28—9—936 tarihine rastlayan pazartesi günü saat 15 de yapılacaktır.

3 — İstekliler, şartname ve keşifnamesini görmek üzere her gün ve pazarlık için de tayin olunan günde yüzde 7,5 muvakkat güvenme parasıyla birlikte Kabataşta levazım ve mübayaat şubesindeki alım komisyonuna gelmeleri. (1316)

18—IX—936 tarihinde Üsküdar Depolar grubu merkezinde eksiltmesi yapılacağı evvelce ilân edilmiş olan 170.39 lira keşif bedelli Şemsipaşa Bakımevi memur odalarında yapılacak tadilat işinin pazarlıkla eksiltmesi 28—IX—936 tarihine rastlayan pazartesi günü saat 16 da Kabataşta inhisarlar levazım ve mübayaat şubesindeki alım komisyonunda yapılacaktır. İsteklilerin keşifnameyi görmek üzere her gün ve pazarlık için de tayin olunan günde yüzde 7,5 muvakkat güvenme parasıyla birlikte sözü geçen şubedeki alım komisyonuna gelmeleri. (1315)

Posta T. T. binalar ve levazım müdürlüğünden:

1 — Satın alınmasına lüzum hasıl olan üç nevide (50000) metrekare lâstikli bakır tel açık eksiltmeye konulmuştur.

2 — Bu mikdarı telin muhammen bedeli (2000) lira ve muvakkat teminatı da (150) liradır.

3 — Eksiltme 19 — 10 — 1936 tarihinde ve saat 15 de Ankara da Posta T. T. Umum Müdürlüğünde toplanacak Satınalma Komisyonunda yapılacaktır.

4 — Talipler teminatlarını idaremiz veznesine teslim edecek ve alacakları makbuz ve kanunen muteber teminat mektubu ve şartnamede yazılı belgelerle beraber mezkûr tarihe müsadif pazartesi günü saat on beşe kadar mezkûr komisyona müracaat edeceklerdir.

5 — Şartnameler Ankara da Levazım Müdürlüğünden, İstanbul da Levazım Ayniyat Muavinliğinden parasız olarak verilecektir. (713) (942)

Mektep kitapları

Mektep kitaplarımızı kolaylıkla almak isterseniz Ankara caddesinde **"VAKIT, Kitap Evinden geçiniz.** Telefon: 24370

Posta T. T. binalar ve levazım müdürlüğünden:

1 — Satın alınmasına lüzum hasıl olan on bin kilo nişadır açık eksiltmeye konulmuştur.

2 — Nişadırın muhammen bedeli 2500 ve muvakkat teminatı da 188 liradır.

3 — Eksiltme 20 — 10 — 936 tarihinde ve saat 15 de Ankara da Posta T. T. Umum Müdürlüğünde toplanacak alım ve satım komisyonunda yapılacaktır.

4 — Talipler teminatlarını idaremiz veznesine teslim ve alacakları makbuz veya kanunen muteber teminat mektubu veya şartnamede yazılı belgelerle beraber mezkûr komisyona müracaat edeceklerdir.

5 — Şartnameler Ankara da Levazım Müdürlüğünden ve İstanbul da Levazım Ayniyat Müdürlüğünden parasız olarak verilecektir. (744) (1020)

Beyoğlu Birinci Sulh Hukuk Hakimliğinden:

Halide vekili avukat İbrahim Enüstünün Beşiktaşta Çelebi sokağında 14 numarada Süleyman aleyhine açtığı fekki haciz davasından dolayı müddeaaaleyhe ilânen tebliğat yapıldığı halde mahkemeye gelmemiş ve müddei vekili tapu kaydı vererek bundan bahisle gıyap kararının tebliğini istemesi üzerine mahkemenin 26.10. 936 tarihine müsadif pazartesi günü saat on bire talikine ve yirmi beş gün müddetle muameleli gıyap kararını ilânen tebliğine karar verilmiş oldu.

Göz Hekimi

Dr. Şükrü Ertan

Cağaloğlu Nuruosmaniye cad. No. 30
 (Cağaloğlu Eczanesi yanında)
 Telefon. 22566

günden müddeialeyhin bizzat veya bilvekalé mahkemede bulunmadığı takdirde bilcümle vakiyatı ikrar ve kabul etmiş addolunacağına dair işbu muameleli gıyap kararı gazete ile ilân olunur.